

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ ΚΑΙ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ**

**ΕΚΘΕΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ**

ΚΑΙΝΟΤΟΜΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ

**«ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ
ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ»**

ΑΘΗΝΑ, Ιούλιος 2011

ΚΑΙΝΟΤΟΜΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ

«ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ - ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ»

**ΕΚΘΕΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ**

Ομάδα σύνταξης

Ανατολή Κοζάρη

Νάνσυ Ρουτζούνη

Νίκος Δουλαδέρης

Σιδέρης Ζήσης

Η παρούσα έκθεση στηρίχθηκε αποκλειστικά στις απόψεις, παρατηρήσεις, συμπεράσματα και προτάσεις των συμμετεχόντων στο καινοτόμο εργαστήριο, τους οποίους ευχαριστούμε θερμά ευελπιστώντας στη συνέχιση του διαλόγου.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Πρόλογος	5
Περίληψη.....	6
Summary	10
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟΥ	
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ.....	14
2. ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ.	
2.1. Εντοπισμός εστιών διαφθοράς και έλλειψης ακεραιότητας σε τομείς της κοινωνίας.....	16
2.2. Η διαφάνεια σαν εργαλείο πρόληψης: δράσεις και πρωτοβουλίες σε εξέλιξη	18
2.3. Θεσμικό και οργανωτικό πλαίσιο καταστολής.....	25
2.4. Η συμβολή της κοινωνίας των πολιτών.....	29
3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΩΝ	
3.1. Στόχοι και άξονες στον τομέα της διαφάνειας και της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης	30
3.2. Αξιολόγηση μέσων καταστολής	32
3.3. Η συμβολή της κοινωνίας των πολιτών	35
4. ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑ – ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ	
4.1 Ηλεκτρονική διακυβέρνηση: το παράδειγμα της Εσθονίας.....	36
4.2. Μοντέλο εντοπισμού εστιών διαφθοράς και καταπολέμησης της φοροδιαφυγής στις ΗΠΑ	39

4.3. Άλλες πρακτικές από το διεθνή χώρο.....	42
5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	
5.1. Ενίσχυση της διαφάνειας - πρόληψη της διαφθοράς	45
5.2. Έλεγχος - καταπολέμηση – καταστολή των φαινομένων διαφθοράς	47
5.3. Ευαισθητοποίηση – εκπαίδευση - κινητοποίηση των πολιτών.....	50
5.4. Κοινά συμπεράσματα και προτάσεις.....	52
6. ΣΧΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΩΝ –	
ΟΔΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ.....	53
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	
1. Πρόγραμμα εργασιών	57
2. Συμμετέχοντες	58
3. Διαγραμματική απεικόνιση των θεμάτων, συμπερασμάτων και προτάσεων των εργαστηρίων - Flowcharts	60
ANNEXES	
1. Program	65
2. Draft paper	66
3. Flowcharts	67
4. Index of joint conclusions and proposals	70
5. Roadmap	71

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ) στο πλαίσιο ανάπτυξης του θεσμικού του ρόλου επιθυμεί, παράλληλα με τους κύριους άξονες δραστηριότητάς του, να συμβάλει ουσιαστικά στις μεταρρυθμιστικές προσπάθειες στο χώρο της δημόσιας διοίκησης, αναπτύσσοντας μια σειρά νέων δράσεων.

Για το λόγο αυτό, σε συνεργασία με το Γραφείο Πρωθυπουργού, ανέλαβε την πρωτοβουλία σχεδιασμού και οργάνωσης συναντήσεων διαβούλευσης για τη διαμόρφωση προτάσεων σε σημαντικούς τομείς της δημόσιας πολιτικής και την αντιμετώπιση φαινομένων δυσλειτουργίας σε κρίσιμους τομείς του δημόσιου τομέα.

Η καινοτόμα αυτή δράση υλοποιείται με τη διοργάνωση θεματικών εργαστηρίων, που κύριο στόχο έχουν, να βοηθήσουν στη δημιουργία μιας κουλτούρας διαλόγου, ενός ελεύθερου προβληματισμού, συγκεντρώνοντας στο ίδιο τραπέζι και διασφαλίζοντας συνθήκες ισότιμης έκφρασης απόψεων, όλους τους stake holders κάθε προβλήματος.

Οι συμμετέχοντες σε κάθε τραπέζι – έλληνες και ξένοι επιστήμονες, εμπειρογνώμονες, καθηγητές, καθώς και στελέχη δημοσίων υπηρεσιών, μεταφέρουν την εμπειρία και την τεχνογνωσία τους, παρουσιάζουν καλές πρακτικές άλλων χωρών, καταθέτουν απόψεις, ανταλλάσσουν εμπειρίες, υποβάλουν προτάσεις, καταβάλουν προσπάθειες, μέσα από διαδικασίες συναίνεσης, να ανιχνευθεί η δυνατότητα εξεύρεσης συγκεκριμένων και πρακτικά εφαρμόσιμων λύσεων.

*Στην παρούσα έκθεση αποτυπώνονται οι εργασίες του καινοτόμου εργαστηρίου που διοργανώθηκε την Τρίτη 7 Ιουνίου 2011, με θέμα: **«Ενίσχυση της διαφάνειας – Καταπολέμηση της διαφθοράς».***

Ιδιαίτερες ευχαριστίες εκφράζονται σε όλους τους συμμετέχοντες, έλληνες και ξένους, οι οποίοι με προθυμία και εξαιρετικό ενδιαφέρον, συνέβαλαν ουσιαστικά στη διαβούλευση.

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΝΙΚΟΣ Γ. ΓΕΩΡΓΑΡΑΚΗΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα έκθεση έχει έναν στόχο απλό. Ξεκινάει από την ίδια αφετηρία όπως και καθετί που γράφεται για το θέμα της διαφθοράς, από τη συνειδητοποίηση του μεγέθους του φαινομένου στην Ελλάδα και του ασφυκτικού εναγκαλισμού που ασκεί στο σύνολο του δημόσιου και του ιδιωτικού βίου.

Σημαντικές επιστημονικές και θεωρητικές προσεγγίσεις, μελέτες, έρευνες και μετρήσεις, που σχετίζονται με το φαινόμενο της διαφθοράς, έχουν γίνει πολλές και συνεχίζουν βέβαια να γίνονται. Και σίγουρα έχουν τη σημασία και την αξία τους.

Αλλά ακριβώς επειδή πρόκειται για ένα πρόβλημα με τεράστιες προεκτάσεις και επειδή υπάρχει η σαφής διαπίστωση ότι δεν είναι εύκολη η ριζική αντιμετώπισή του, μήπως θα ήταν χρήσιμο να δοκιμάσουμε, **να προτείνουμε νέους τρόπους προσέγγισης;** Να δούμε όσο πιο άμεσα, πιο πρακτικά μπορούμε, **τι δεν πάει καλά;** Και στη συνέχεια, να δούμε **πώς μπορούμε να το διορθώσουμε;** Με απλές, πρακτικές και άμεσα εφαρμόσιμες παρεμβάσεις.

Οι άνθρωποι που αποδέχτηκαν την πρόσκληση και συμμετείχαν στο εργαστήριο, ήρθαν ακριβώς για το λόγο αυτό, να λάβουν μέρος σε μια ελεύθερη ανοιχτή διαδικασία διαβούλευσης, μέσα από την οποία θα αναλυθεί η κατάσταση που υπάρχει και θα τεθεί το ερώτημα πώς αυτή η πραγματικότητα μπορεί να αλλάξει, **πώς μπορεί η Ελλάδα να αξιοποιήσει μεθόδους και καλές πρακτικές άλλων κρατών**, ώστε άμεσα να προχωρήσει στην υιοθέτηση συγκεκριμένων, πρακτικών και δοκιμασμένων μέτρων.

Στις σελίδες που ακολουθούν περιλαμβάνονται, η καταγραφή της δεδομένης κατάστασης, η αποτίμηση των υφιστάμενων μέτρων και δράσεων στον τομέα της πρόληψης, της διαφάνειας και της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και η υποβολή προτάσεων για τη λήψη μέτρων και πρωτοβουλιών στην κατεύθυνση της αντιμετώπισης και της καταπολέμησης των φαινομένων διαφθοράς, από τη δημόσια διοίκηση και την κοινωνία των πολιτών.

Οι σημαντικότερες προτάσεις, που προέκυψαν από τη συζήτηση στο εργαστήριο, θα μπορούσαν να ομαδοποιηθούν, ανά τομέα και πεδίο εφαρμογής στα ακόλουθα:

α). Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση

- βελτίωση υφιστάμενων δράσεων
- δημοσιοποίηση του συνόλου των διοικητικών πράξεων, από το «διοικητικό» στο «ηλεκτρονικό» έγγραφο.
- υποχρέωση τήρησης ψηφιακής πληροφορίας και διαβαθμισμένης διάθεσής της
- στόχευση στις εστίες διαφθοράς και ανάπτυξη βασικών εφαρμογών, που θα αποτελέσουν τα δομικά στοιχεία (building blocks) και θα λειτουργήσουν ως καταλύτες (enablers) για την περαιτέρω ανάπτυξη λύσεων
- ανάπτυξη υπηρεσιών G2G
- δημιουργία βάσης γεωχωρικών δεδομένων
- διασύνδεση των βάσεων δεδομένων
- τήρηση και ηλεκτρονική διάθεση ενιαίου δημοτολογίου
- εφαρμογή ηλεκτρονικών διαδικασιών στα δικαστήρια
- εντοπισμός μητρώων, καθορισμός ιδιοκτητών μητρώων και εξασφάλιση του πλαισίου διάθεσης αυτών
- παροχή ηλεκτρονικής υπηρεσίας προγραμματισμού ιατρικών πράξεων (ραντεβού ιατρικών επισκέψεων και χειρουργείων)
- δημιουργία μοναδικής πύλης εισόδου – υποδοχής καταγγελιών στο πλαίσιο της δημόσιας διοίκησης

β). Λειτουργία Δημόσιας Διοίκησης

- απλούστευση - ανασχεδιασμός διοικητικών διαδικασιών μέσω διαδικτύου και μείωση γραφειοκρατικών βαρών
- υιοθέτηση θεσμού αξιολόγησης και πιστοποίησης φορέων της δημόσιας διοίκησης σε σχέση με το επίπεδο διαφάνειας, ενίσχυση του κοινού πλαισίου αξιολόγησης
- υιοθέτηση δεικτών προόδου και μηχανισμών απολογισμού, σε σχέση κυρίως με την εξυπηρέτηση του πολίτη και τη διαφάνεια.

- δράσεις διαφάνειας κάτω από μια ομπρέλα, συντονισμένες ενέργειες για αποδοτικότερο αποτέλεσμα
- αναμόρφωση των διαδικασιών για τις προμήθειες
- νόμος για την καλή νομοθέτηση (better regulation) και χρήση του «κανόνα 5-1», δηλαδή για κάθε 5 νομοθετήματα που καταργούνται να εισάγεται 1
- μείωση αριθμού πολεοδομιών και επαναπροσδιορισμός του πεδίου των αρμοδιοτήτων τους (πχ. κατάργηση κάποιων διαδικασιών στις πολεοδομίες και ανάθεση σε άλλους φορείς)
- κωδικοποίηση και απλούστευση της νομοθεσίας σε κρίσιμους τομείς, όπως πολεοδομικά ή φορολογικά θέματα
- αλλαγή του πλαισίου λειτουργίας της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα με στόχο τη συμβολή στη διαφάνεια
- λήψη μέτρων, νομοθετικών και οργανωτικών, για την επιτάχυνση κατά την απονομή ποινικής δικαιοσύνης και την ταχεία εκδίκαση των πειθαρχικών υποθέσεων
- ενίσχυση των υπηρεσιών και γραφείων εσωτερικού ελέγχου και σύσταση αντίστοιχων υπηρεσιακών μονάδων, όπου δεν υπάρχουν
- χαρτογράφηση της διαφθοράς όπου αυτό είναι δυνατό όπως για παράδειγμα στα νοσοκομεία και της πολεοδομίες

γ). **Ελεγκτικοί Μηχανισμοί**

- συγχώνευση των ελεγκτικών σωμάτων ή σύσταση ενός μόνο ελεγκτικού σώματος για τον καλύτερο προγραμματισμό, συντονισμό και παρακολούθηση των ελέγχων
- αξιοποίηση της διαθέσιμης τεχνολογίας κατά τη διενέργεια των ελέγχων
- τυποποίηση των ελέγχων και προγραμματισμός τους ώστε να επιτυγχάνεται ο έλεγχος επαρκούς δείγματος κάθε φορά
- χαρτογράφηση της διαφθοράς όπου αυτό είναι δυνατό όπως για παράδειγμα στα νοσοκομεία και της πολεοδομίες

- επικέντρωση ανά συγκεκριμένες χρονικές περιόδους του ελεγκτικού έργου και της δυναμικής όλων των ελεγκτικών μηχανισμών σε συγκεκριμένο πεδίο διοικητικής δράσης κατά το αμερικανικό πρότυπο
- ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου προστασίας όσων και ιδίως των δημοσίων υπαλλήλων που καταγγέλλουν ή παρέχουν πληροφορίες για τη διάπραξη παράνομων πράξεων
- ανάρτηση των εκθέσεων και πορισμάτων ελέγχου των σωμάτων και υπηρεσιών επιθεώρησης και ελέγχου στο διαδίκτυο με σεβασμό στην προστασία των ευαίσθητων και μη προσωπικών δεδομένων
- ο ποινικός δικαστής σε υποθέσεις υπαλλήλων, να παραμένει ο ίδιος μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης

δ). Ανθρώπινο Δυναμικό και Εκπαίδευση

- συνεχείς και ευέλικτες δράσεις ενημέρωσης και εκπαίδευσης με έμφαση στην ανάπτυξη κουλτούρας διαφάνειας και την αλλαγή νοοτροπίας
- αξιοκρατική επιλογή και εξέλιξη του προσωπικού
- συνεχής και στοχευμένη εκπαίδευση των δημοσίων υπαλλήλων
- εκπαίδευση στη διαφάνεια, στην υπακοή στους νόμους

ε). Διαβούλευση και Κοινωνία Πολιτών

- δημιουργία δικτύου δημοσίων υπαλλήλων και πολιτών τόσο για την συνεργασία στην παροχή καλύτερων δημοσίων υπηρεσιών όσο και για την καταγγελία της διαφθοράς.
- εφαρμογή μοντέλων κινητοποίησης της κοινωνίας πολιτών σε σχέση με τη δημόσια διοίκηση, όπως για παράδειγμα το gonloop στις ΗΠΑ.
- αξιοποίηση καλών πρακτικών στις διαβουλεύσεις (πχ.**like για την έκφραση μια άποψης**)
- εκπαίδευση των πολιτών για θέματα διαφθοράς, παρεμβάσεις σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης
- Εκπαίδευση στην προστασία του περιβάλλοντος

SUMMARY

This report has one simple goal. It has the same starting point as anything else regarding the issue of corruption, which is the awareness of magnitude of this phenomenon in Greece and its suffocating embracement of the whole public and civil life.

Many important scientific and theoretical approaches, studies, surveys and measurements, related to corruption phenomenon, have been made so far and continue to do so. Surely, all of them have their importance and value.

But precisely because it concerns a problem with huge implications and there is a clear ascertainment that its radical treatment is not an easy one, maybe we could make an effort, to propose new ways of approaching it. And then to explore ways of resolving it. We can use simple, practical and directly applicable interventions.

The persons who accepted the invitation and participated in the workshop, they came for that reason, to take part in a free, open deliberation procedure, through which the existing situation will be analyzed and a question will be posed, how this reality can be changed, how Greece can use others states methods and best practices, so that it can move forward to the adoption of specific, practical and tested measures.

The following pages, include: a recording of the present situation, an evaluation of the existing measures and actions in the fields of prevention, transparency and e- government and the tendering of measures and initiatives to be taken by public administration and the society of citizens in the direction of facing and combating corruption phenomena.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ

Το Εθνικό Κέντρο Δημόσια Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ) έχοντας ως στόχο την ανάδειξη συγκεκριμένων λύσεων πάνω σε κρίσιμα ζητήματα και νευραλγικούς τομείς της κυβερνητικής πολιτικής που αφορούν τη σύγχρονη κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η ελληνική δημόσια διοίκηση, υλοποιεί καινοτόμες δράσεις, οι οποίες συγχρηματοδοτούνται από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του ΕΣΠΑ «Διοικητική Μεταρρύθμιση 2007-2013».

Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται η οργάνωση καινοτόμων εργαστηρίων επίλυσης προβλημάτων, ένα από τα οποία πραγματοποιήθηκε την Τρίτη 7 Ιουνίου 2011, με θέμα: **«Ενίσχυση της διαφάνειας – Καταπολέμηση της διαφθοράς»**.

Σκοπός του εργαστηρίου ήταν ο εντοπισμός των προβλημάτων και η εξεύρεση πρακτικών και άμεσων λύσεων στους τομείς που περισσότερο εντοπίζονται φαινόμενα κακοδιοίκησης και διαφθοράς καθώς και η διερεύνηση ενίσχυσης του ρόλου και της συμμετοχής των φορέων, των ομάδων και των πολιτών στην αντιμετώπιση αυτών των φαινομένων.

Οι **θεματικές ενότητες**, οι οποίες αποτέλεσαν αντικείμενο των επιμέρους εξειδικευμένων εργαστηρίων, είναι οι ακόλουθες:

- 1. «Ενίσχυση της διαφάνειας, πρόληψη φαινομένων διαφθοράς.»**
- 2. «Καταστολή φαινομένων διαφθοράς, ελεγκτικοί μηχανισμοί, πειθαρχική διαδικασία, απονομή δικαιοσύνης.»**
- 3. «Εκπαίδευση, ευαισθητοποίηση, κινητοποίηση των πολιτών.»**

Στη διαδικασία της διαβούλευσης, συμμετείχαν συνολικά 54 άτομα, ξένοι και έλληνες εμπειρογνώμονες, κυβερνητικά στελέχη, πανεπιστημιακοί και ερευνητές, ανώτερα στελέχη δημοσίων υπηρεσιών, με θεσμική αρμοδιότητα ή ειδικές γνώσεις για το συγκεκριμένο θεματικό αντικείμενο. Πιο συγκεκριμένα έλαβαν μέρος καταθέτοντας παρατηρήσεις, απόψεις, εμπειρίες και προτάσεις εκπρόσωποι και στελέχη από: Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Υπουργείο

Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, Υπουργείο Οικονομικών, Υπουργείο Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού, Ανώτατα Δικαστήρια της χώρας, Ανεξάρτητες Αρχές και ελεγκτικά σώματα, ΑΔΕΔΥ, ΑΕΙ, ΜΚΟ, συλλόγους και σωματεία πολιτών και εργαζομένων, φορείς της αγοράς.

Σε κάθε εργαστήριο ένας συντονιστής διασφαλίζει την ομαλή λειτουργία του διαλόγου, την τήρηση του χρονοδιαγράμματος, την ισότιμη συμμετοχή όλων και ένας rapporteur καταγράφει τα κυριότερα συμπεράσματα και τις προτάσεις των συμμετεχόντων στη διαβούλευση.

Την ολοκλήρωση των εργασιών των επιμέρους εργαστηρίων, ακολουθεί η παρουσίαση και η συζήτηση σε ολομέλεια όλων των συμπερασμάτων και προτάσεων, τα οποία μαζί με τα απομαγνητοφωνημένα κείμενα, αποτελούν το υλικό για την συγγραφή της Έκθεσης Πολιτικής .

Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα του ΕΚΔΔΑ την προετοιμασία, οργάνωση του εργαστηρίου, καθώς και την επιλογή συντονιστών, εισηγητών και συμμετεχόντων ανέλαβε η επιτροπή οργανωτικής και επιστημονικής υποστήριξης, αποτελούμενη από τους: Ανατολή Κοζάρη, Υπεύθυνη Σπουδών και Έρευνας, Ε.Κ.Δ.Δ.Α, ως συντονίστρια, Αθανασία Ρουτζούνη, Εμπειρογνώμονα Πληροφορικής, ΥΠΕΣΑΗΔ, Νικόλαο Δουλαδίκη, Ειδικό Επιθεωρητή, ΓΕΕΔ, Παρασκευά Νομικό, Προϊστάμενο Επιθεωρητή ΔΔ, ΣΕΕΔΔ, Αλέξανδρο Μελίδη, Ομάδα Ηλ/κής Διακυβέρνησης, Σιδέρη Ζήση, απόφοιτο ΕΣ.Δ.Δ.Α, Ε.Κ.Δ.Δ.Α.

Η εκ των προτέρων απαραίτητη δέσμευση των συμμετεχόντων για συνεχή παρουσία σε όλη τη διάρκεια των εργασιών του εργαστηρίου αποτελεί μέρος της προσπάθειας για εμπέδωση διαδικασιών διαλόγου και διαβούλευσης, όπου οι απόψεις, οι παρατηρήσεις και οι προτάσεις όλων είναι σημαντικές για εξεύρεση πρακτικών και άμεσων λύσεων σε μεγάλα ζητήματα και κυρίως εκεί όπου οι μέχρι σήμερα προσεγγίσεις μοιάζει να μη φέρνουν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

2. ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ.

2.1. ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΕΣΤΙΩΝ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΚΑΙ ΕΛΛΕΙΨΗΣ ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Με δεδομένο ότι οι συμμετέχοντες προέρχονται από διαφορετικούς φορείς του δημόσιου τομέα και ακαδημαϊκά ιδρύματα της χώρας, και αφού τοποθετήθηκαν σχετικά με τον προσδιορισμό των βασικών χώρων του δημόσιου τομέα στους οποίους υπάρχουν οι συνθήκες για την ανάπτυξη φαινομένων διαφθοράς, έγινε εντοπισμός και καταγραφή μεγάλου φάσματος εστιών διαφθοράς σε ποικίλους χώρους της δημόσιας διοίκησης.

Ένας βασικός χώρος στο οποίο εντοπίζονται φαινόμενα διαφθοράς και έλλειψης ακεραιότητας είναι αυτός των **δημόσιων προμηθειών**. Οι βασικές αιτίες είναι ο ελλιπής προσδιορισμός αντικειμένου, η περιορισμένη δημοσιότητα της διαδικασίας, οι ελαστικότητα των προθεσμιών ολοκλήρωσης της διαδικασίας καθώς και η εκμετάλλευση του θεσμού απευθείας αναθέσεων.

Αναφορικά με το **φορολογικό σύστημα** και τον τρόπο **λειτουργίας των εφοριών**, τα αίτια για την έλλειψη ακεραιότητας εντοπίζονται κυρίως σε παράγοντες όπως η **διακριτική ευχέρεια** απόδοσης προστίμων από τους υπαλλήλους, το **σύστημα των αντικειμενικών αξιών** και η απόκλιση τους από τις πραγματικές καθώς και το υπερβολικά **αυστηρό και περίπλοκο νομοθετικό πλαίσιο (ΚΒΣ)** που αφήνει περιθώρια εκμετάλλευσης και ανάπτυξης φαινομένων διαφθοράς.

Ειδικά για το φορολογικό σύστημα, αναφέρθηκαν ως παράγοντες ενίσχυσης των φαινομένων διαφθοράς παράγοντες της **μη ουσιαστικής εφαρμογής του πόθεν έσχες** και της επιλογής των υπό έλεγχο στόχων σύμφωνα με τη διακριτική ευχέρεια των υπαλλήλων των αρμόδιων υπηρεσιών.

Σε σχέση με τις διαδικασίες και τη λειτουργία των διαδικασιών και της λειτουργίας της **Πολοδομίας**, τα βασικά προβλήματα που εντοπίστηκαν σχετίζονται με την ασάφεια ή

και έλλειψη ορίων αιγιαλού και σχεδίων πόλεων, την ασάφεια κανόνων για τις διοικητικές πράξεις, το υπερβολικά αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο καθώς και την απουσία πολεοδομικού σχεδίου στον αστικό ιστό που αφήνει περιθώρια εκμετάλλευσης.

Στο χώρο της **δικαιοσύνης**, τα προβλήματα εντοπίζονται στην **έλλειψη διαφάνειας** σχετικά με την έλλειψη υποχρέωσης δημοσιοποίησης των στοιχείων δικαστικών αποφάσεων, αλλά και της φύση της διαδικασίας εκδίκασης και απόδοσης δικαιοσύνης.

Άλλοι χώροι στους οποίους αναφέρθηκε ότι το πλαίσιο λειτουργίας και οι υφιστάμενες διαδικασίες δημιουργούν τις γόνιμες συνθήκες για ανάπτυξη φαινομένων διαφθοράς είναι αυτοί της **υγείας** (κυρίως με την κατασπατάληση υλικού αλλά και του φαινομένου χρηματισμού), των **μεταφορών**, των **αδειοδοτήσεων**, του **περιβάλλοντος**, των **τελωνείων και της αστυνομίας**.

Ειδική αναφορά έγινε στην περίπτωση της οργάνωσης και λειτουργίας των **Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ)** και ειδικά των δομών αλλά και της υφιστάμενης κουλτούρας στην αποκεντρωμένη δημόσια διοίκηση που ευνοούν την δημιουργία εστιών διαφθοράς. Ειδικά για τους ΟΤΑ, τονίστηκε ότι η αναδιοργάνωση που εφαρμόστηκε με το Πρόγραμμα «Καλλικράτης» αποτελεί ένα βασικό παράγοντα ενίσχυσης της Διαφάνειας στον τομέα αυτό της δημόσιας διοίκησης.

Τέλος, συζητήθηκαν κάποιοι **γενικότεροι παράγοντες** οι οποίοι ενισχύουν την ανάπτυξη τέτοιων εστιών, όπως η ατιμωρησία, η **ελλιπής εκπαίδευση**, η **κακή χρήση και διαχείριση του θεσμού επιδοτήσεων και η δυσκολία για κινητοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της δημόσιας διοίκησης**.

2.2. Η ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΣΑΝ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΠΡΟΛΗΨΗΣ: ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ

Στο πλαίσιο της συζήτησης για τη διαφάνεια και την πρόληψη φαινομένων διαφθοράς έγινε αναφορά στην αποδοχή των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ), ενώ συζητήθηκαν αναλυτικά βασικές **υφιστάμενες δράσεις και λύσεις** σε αυτό τον άξονα, παρουσιάστηκαν τα βασικά χαρακτηριστικά και πλεονεκτήματα των δράσεων αυτών καθώς και προτεινόμενα σημεία βελτίωσής τους.

Η αποδοχή των ΤΠΕ από τους πολίτες και τις επιχειρήσεις

Τα τελευταία χρόνια έχει σημειωθεί στην Ελλάδα σημαντική πρόοδος στην προσφορά προηγμένων προϊόντων και υπηρεσιών των ΤΠΕ. Ολοένα και περισσότερα νέα προϊόντα και υπηρεσίες υψηλότερης προστιθέμενης αξίας σε προσιτές τιμές εμφανίζονται και επικοινωνούνται στην αγορά, ενώ η ζήτηση και η αφομοίωσή τους από τους πολίτες και τις επιχειρήσεις αυξάνεται συνεχώς.

Το χαμηλό κόστος της ευρυζωνικότητας στη χώρα μας τα τελευταία 3-4 χρόνια, και οι νέες τεχνολογικές εξελίξεις μας πρόσφεραν πρόσθετες δυνατότητες υποδομών. Ως αποτέλεσμα, η διείσδυση της ευρυζωνικότητας στο τέλος του 2010 πλησίασε στο 20% και το σύνολο των σταθερών ευρυζωνικών συνδέσεων ξεπέρασε τις 2 εκατομμύρια συνδέσεις, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 17,5% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του προηγούμενου έτους.

Η κινητή ευρυζωνικότητα έχει επίσης διεισδύσει στην ελληνική πραγματικότητα, με 1 στους 4 Έλληνες να έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο μέσω του κινητού τηλεφώνου, ή να χρησιμοποιεί κάρτα κινητού internet που τη συνδέει σε Η/Υ. Διαπιστώνουμε, ότι τα δίκτυα κινητής τηλεφωνίας 3ης γενιάς (3G) έχουν σοβαρές προοπτικές ανάπτυξης μέσα στα επόμενα χρόνια, δεδομένου ότι οι καταναλωτές αποκτούν όλο και μεγαλύτερη εξοικείωση με τις νέες τεχνολογικές εξελίξεις.

Η σύνδεση στο διαδίκτυο είναι πλέον ιδιαίτερα διαδεδομένη με σχεδόν 1 στα 2 ελληνικά νοικοκυριά να διαθέτει σύνδεση και με τον αριθμό των πολιτών που είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση του διαδικτύου συνεχώς να αυξάνεται

Θετικές είναι και οι ενδείξεις για την **αποδοχή προηγμένων ηλεκτρονικών δραστηριοτήτων** που έρχονται βαθμιαία να αντικαταστήσουν τους παραδοσιακούς τρόπους επικοινωνίας. Η ανάγνωση ηλεκτρονικών περιοδικών και εφημερίδων, η δημιουργία προσωπικών ιστολογίων, η πραγματοποίηση τηλεφωνικών κλήσεων και βιντεοκλήσεων μέσω διαδικτύου, καθώς και η παρακολούθηση τηλεόρασης ή ακρόασης ραδιοφώνου μέσω διαδικτύου, αποκτούν συνεχώς αυξανόμενο κοινό.

Αναφορικά με τη γενική τάση των ηλεκτρονικών αγορών και των συναλλαγών μέσω **συστημάτων ηλεκτρονικής τραπεζικής**, οι έρευνες μας δείχνουν ότι το 2010 το 13% των Ελλήνων χρηστών πραγματοποίησε τραπεζικές συναλλαγές μέσω διαδικτύου – ποσοστό που φτάνει το 33,8% για την ηλικιακή ομάδα 25-34, ενώ **το 29,5% χρησιμοποίησε τις υπάρχουσες υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης για επικοινωνία ή συναλλαγές με φορείς του δημοσίου**. Ο βαθμός απορρόφησης υπηρεσιών συναλλακτικού χαρακτήρα είναι μικρός, αλλά αυτό έχει να κάνει - μεταξύ άλλων - με τους προβληματισμούς που έχουν οι Έλληνες ως προς τη διάθεση των προσωπικών τους δεδομένων, καθώς επίσης και με θέματα ασφάλειας και κουλτούρας.

Παρατηρείται χάσμα της Ελλάδας με την ευρωπαϊκή ζώνη ως προς τη διείσδυση του διαδικτύου και τη διεξαγωγή των ανωτέρω δραστηριοτήτων. Η απόσταση αυτή οφείλεται κατά κύριο λόγο σε αποκλίσεις στα ηλικιακά γκρουπ άνω των 35 ετών, δεδομένο το οποίο υποδηλώνει ότι οι νεότερες ηλικίες δεν υστερούν σε καμία παράμετρο ψηφιακού αλφαριθμητισμού έναντι των ευρωπαίων συνομηλίκων τους.

Ένα ευαίσθητο σημείο που πρέπει να μας απασχολήσει είναι **η υστέρηση σε «ψηφιακές επιδόσεις» του πληθυσμού των ημιαστικών και αγροτικών περιοχών έναντι των κατοίκων των μεγάλων αστικών κέντρων**, γεγονός που αποτελεί τόσο ελληνικό όσο και ευρωπαϊκό φαινόμενο.

Οι έρευνες αναφορικά με τις επιχειρήσεις, έδειξαν ότι αυτές που απασχολούν πάνω από 10 εργαζόμενους παρουσιάζουν εικόνα ανάλογη με την αντίστοιχη των υπόλοιπων ευρωπαϊκών χωρών, σε επίπεδο βασικής χρήσης των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών. Σχεδόν όλες οι επιχειρήσεις έχουν πλέον πρόσβαση στο διαδίκτυο και 8 στις 10 διαθέτουν σύνδεση ευρείας ζώνης. Αλλά και οι μικρές επιχειρήσεις (1-9 εργαζομένους) φαίνεται να καλύπτουν το έδαφος και παρατηρούμε σημαντική αύξηση

χρήσης, παρά τη μεγάλη διαφορά που εξακολουθεί να υπάρχει σε σχέση με τις μεγάλες επιχειρήσεις, σε επίπεδο υιοθέτησης των τεχνολογιών.

Ανοικτή Διακυβέρνηση (opengov.gr)

Μια από τις βασικές δράσεις για διαφάνεια, συμμετοχικότητα και λογοδοσία στη λειτουργία του κράτους, αυτή της **Ανοικτής Διακυβέρνησης**, υλοποιείται μέσω του δικτυακού τόπου www.opengov.gr, παρέχοντας υπηρεσίες **διαβούλευσης** και δημοσιεύοντας **προσκλήσεις ενδιαφέροντος** για τη στελέχωση φορέων σε διάφορους τομείς της Κυβέρνησης. Η δράση βασίζεται σε ένα πλαίσιο πολιτικών αρχών όπως η διαφάνεια, η διαβούλευση, η λογοδοσία και η αποκέντρωση ενώ, σε ό,τι αφορά την τεχνολογία, αξιοποιεί εφαρμογές και εργαλεία ανοικτού κώδικα. Στόχος είναι η δημιουργία καλών πρακτικών που θα καθιερωθούν ως τρόπος συμμετοχικής διακυβέρνησης.

Πρόγραμμα Δι@ύγεια

Ο **Νόμος 3861/2010** εισάγει για πρώτη φορά στην Ελλάδα την υποχρέωση ανάρτησης πράξεων και αποφάσεων των κυβερνητικών και διοικητικών οργάνων στο Διαδίκτυο και υλοποιείται μέσω του **Προγράμματος Δι@ύγεια**, που τέθηκε σε ισχύ τον Οκτώβριο του 2010 και εισήγαγε κλιμακωτά την υποχρέωση όλων των φορέων του στενού και ευρύτερου δημόσιου τομέα, να αναρτούν όλες τις πράξεις και αποφάσεις τους στο διαδίκτυο. Η χρήση των νέων μέσων διαδικτυακής επικοινωνίας εξασφαλίζει ευρεία δημοσιότητα και πρόσβαση στη πληροφορία που προοδευτικά συντελεί σε αλλαγή κουλτούρας σε όλη τη Δημόσια Διοίκηση και συμβάλει με τον τρόπο αυτό στη δημιουργία ενός νέου μοντέλου στη σχέση του πολίτη με το κράτος. Παράλληλα, με την υποχρεωτική ανάρτηση των πράξεων στο διαδίκτυο, εξασφαλίζεται η υπευθυνότητα και η λογοδοσία από την πλευρά των φορέων άσκησης της δημόσιας εξουσίας.

Η εφαρμογή του Δι@ύγεια (με 2.436 εντεταγμένους φορείς και 1.391.658 ανηρτημένες πράξεις τον Ιούνιο του 2011) αποτέλεσε το έναυσμα για την πάταξη φαινομένων διαφθοράς, για την διαφάνεια στην πολιτική που εφαρμόζεται από τα κέντρα λήψης

αποφάσεων και τη συμμετοχική δημοκρατία ενώ η καινοτομία που εισάγει έχει παρουσιαστεί και στο εξωτερικό, αποσπώντας κριτικές ως βέλτιστη πρακτική διεθνώς.

Ο Νόμος για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση

Ο Ν. 3979/2011 (ΦΕΚ 138/Α/16.06.2011) «Για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση και λοιπές διατάξεις», εισάγει για πρώτη φορά στην ελληνική πραγματικότητα το πλαίσιο λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών για την ηλεκτρονική επικοινωνία μεταξύ τους και την παροχή διαφανών, απλουστευμένων και ηλεκτρονικών υπηρεσιών σε πολίτες και επιχειρήσεις, δημιουργώντας έτσι ένα σημαντικό ηλεκτρονικό βήμα για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Η διαφάνεια μέσω της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, προωθείται με διάφορους τρόπους:

- Η **απλούστευση** μιας διαδικασίας την κάνει περισσότερο **προσιτή** μην αφήνοντας περιθώρια για παρερμηνεία,
- Η **απλή και ξεκάθαρη πληροφόρηση** δίνει δύναμη στον ενδιαφερόμενο, σε αντίθεση με την «ωμή» πληροφορία που προβληματίζει, κουράζει και δημιουργεί εστίες προστριβών με τις δημόσιες υπηρεσίες,
- Οι ομοιογενείς διαδικασίες **ενισχύουν το κοινό αίσθημα περί ισότητας** χωρίς να επιτρέπουν «παράθυρα» για διαφοροποίηση,
- Η μείωση των μη απαραίτητων δικαιολογητικών και η αναζήτηση των υπόλοιπων μέσω εσωτερικής επικοινωνίας και διαλειτουργικότητας των φορέων χωρίς παρέμβαση του ενδιαφερόμενου, προσφέρουν από τη μία **εξυπηρέτηση του πελάτη** με τη λιγότερη δυνατή παρέμβασή του και από την άλλη **αίσθημα εμπιστοσύνης** από όλες τις συναλλασσόμενες πλευρές,
- Η ίδια η πρόσβαση σε κάθε πληροφορία που παράγεται από δημόσιο φορέα αποτελεί εργαλείο για την προώθηση της **πραγματικής δημοκρατίας** και μέσω της **συμμετοχικότητας και της διαβούλευσης αλλά και μέσω του καλύτερου ελέγχου,**
- Η διαλειτουργικότητα μεταξύ φορέων αποτελεί από τα βασικότερα σημεία **μείωσης διοικητικών βαρών**, τα οποία από τη μια επιβαρύνουν πολίτες και επιχειρήσεις με σημαντικό κόστος και από την άλλη δεσμεύουν πολύτιμο στελεχιακό δυναμικό σε

γρανάζια γραφειοκρατίας, αντί να τους επιτρέπουν να παρακολουθούν και να φροντίζουν την εξέλιξη των παρεχόμενων υπηρεσιών με απτά αποτελέσματα,

- **Η ασφάλεια σύνταξης και αποθήκευσης των δεδομένων καθώς και η διασφάλιση πρόσβασης σε αυτά** με διαβαθμισμένους ηλεκτρονικούς τρόπους, επιβεβαιώνουν την ιδιαίτερη σημασία που δίνεται σε ζητήματα εθνικού απορρήτου και στην προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Σε κάθε περίπτωση, και με ξεκάθαρο τρόπο είναι εμφανής η επίδραση που έχει η εφαρμογή δράσεων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στη διαφάνεια. Η επίδραση αυτή είναι τόσο ξεκάθαρη που επιβεβαιώνεται και από τις στατιστικές μελέτες: **οι χώρες με το υψηλότερο επίπεδο ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και τον μεγαλύτερο αριθμό παρεχόμενων ηλεκτρονικά υπηρεσιών βρίσκονται ταυτόχρονα και στις πρώτες θέσεις του δείκτη διαφάνειας παγκοσμίως.** Η νέα κουλτούρα χρήσης τεχνολογιών επικοινωνίας και πληροφορικής σε συνδυασμό με μια νέα κουλτούρα διοίκησης βάσει διαδικασιών και εξυπηρέτησης των πραγματικών και συνεχώς μεταβαλλόμενων αναγκών των «πελατών» της δημόσιας διοίκησης, οδηγεί σε διαφάνεια σε όλες τις διαστάσεις του πολιτικού και δημόσιου διοικητικού βίου της χώρας.

Σύστημα TAXISnet

Η Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων (Γ.Γ.Π.Σ.) παρέχει μια πληθώρα υπηρεσιών προς πολίτες, επιχειρήσεις αλλά και προς τη δημόσια διοίκηση, συντελώντας σε μεγάλο βαθμό στην καταπολέμηση της διαφθοράς και την ενίσχυση της διαφάνειας μέσω αυστηρών διαδικασιών και μηχανισμών ελέγχου αλλά και τη μέγιστη κατά το δυνατό δημοσιοποίηση της πληροφορίας. Πολλές από τις υπηρεσίες αυτές παρέχονται με ηλεκτρονική διεκπεραίωση, όπως **η δήλωση φορολογίας εισοδήματος από πολίτες και η δήλωση φόρου μισθωτών υπηρεσιών από επιχειρήσεις.** Οι υπηρεσίες αυτές αφορούν μια βάση χρηστών που απαρτίζεται από 11 εκατομμύρια φυσικά πρόσωπα, περίπου 650.000 μη φυσικά πρόσωπα και 2,5 εκατομμύρια επιτηδευματίες.

ΑΓΟΡΑ - Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Συμβάσεων και Αιτημάτων Προμηθειών

Μια σημαντική δράση που έρχεται να καλύψει το μεγάλο κενό που υπάρχει στην επίτευξη

της διαφάνειας στο χώρο των προμηθειών στο δημόσιο τομέα σχεδιάζεται στο πλαίσιο του νόμου για την Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων. Αντικείμενο της δράσης αποτελεί το Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Συμβάσεων και Αιτημάτων Προμηθειών το οποίο έχει συσταθεί στο Υπουργείο Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας. Στόχοι του Μητρώου είναι **η διαφάνεια στις προμήθειες του δημοσίου τομέα, η μείωση του κόστους προμηθειών, η ενίσχυση του ανταγωνισμού και η καλύτερη παρακολούθηση και σχεδιασμός του προϋπολογισμού** των δημόσιων φορέων.

Στο Μητρώο καταχωρούνται, όλα τα **αιτήματα προμήθειας** μιας υπηρεσίας, μαζί με το εκτιμώμενο κόστος, όλες οι **συμβάσεις** έργου, αγαθών, υπηρεσιών και δημοσίων έργων, μαζί με τα κείμενα της σύμβασης, τα ποσά, τους αναδόχους και πληροφορίες για τον τρόπο επιλογής τους και όλες οι **πληρωμές** έναντι των καταχωρημένων συμβάσεων, καθώς και οι πληρωμές που αφορούν απευθείας αναθέσεις, για τις οποίες δεν υπάρχει σύμβαση.

Παράλληλα καταχωρούνται οι Αριθμοί Διαδικτυακής Ανάρτησης (ΑΔΑ) της Διαύγειας που αφορούν τις σχετικές αποφάσεις (ανάληψη υποχρέωσης, έγκριση προμήθειας, διακήρυξη, κατακύρωση και ανάθεση σύμβασης, έγκριση δαπάνης).

Εθνική Υποδομή Γεωχωρικών Πληροφοριών (ΕΥΓΕΠ - Ν. 3882/2010)

Η ελεύθερη διάθεση δημόσιων γεωχωρικών δεδομένων προς τους πολίτες της χώρας, χωρίς περιορισμούς και δεσμεύσεις, αποτελεί αναγκαία συνθήκη για τη διαφάνεια, τη λογοδοσία και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Πλέον κάθε πολίτης, επαγγελματίας, μελετητής, μηχανικός και ερευνητής, μπορεί ελεύθερα, μέσω της ιστοσελίδας geodata.gov.gr, να έχει πρόσβαση σε στοιχεία όπως τα όρια προστατευόμενων περιοχών, σε αεροφωτογραφίες μεγάλης ανάλυσης, στην ακτογραμμή, στα όρια προστατευόμενων περιοχών, σε Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια και σε πολλά ακόμη γεωχωρικά δεδομένα που μέχρι πρόσφατα δεν ήταν διαθέσιμα. Ήδη, μέσα στο μικρό χρονικό διάστημα της δοκιμαστικής λειτουργίας του geodata.gov.gr (από τον 8/2010):

- Έχει δεχθεί πάνω από 200.000 μοναδικούς επισκέπτες, από 80 χώρες σε όλο τον

κόσμο

- **Η Ελλάδα είναι μόλις μία στις δέκα χώρες** σε όλο τον κόσμο που προσφέρουν ελεύθερα γεωχωρικά δεδομένα.
- Δεκάδες επιχειρήσεις και επαγγελματίες έχουν αξιοποιήσει τα ελεύθερα γεωχωρικά δεδομένα για να δώσουν καλύτερες υπηρεσίες
- Έχουν εξοικονομηθεί πάνω από 15 εκ. ευρώ για τη Δημόσια Διοίκηση από την κοινή χρήση γεωχωρικών δεδομένων

2.3. ΘΕΣΜΙΚΟ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗΣ

Από τις εργασίες του 2ου εργαστηρίου προέκυψε ότι, το νομοθετικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς τόσο σε επίπεδο ποινικής καταστολής όσο και σε επίπεδο διοικητικού ελέγχου χαρακτηρίζεται από πληθώρα ρυθμίσεων και οργανωτικών και νομοθετικών εργαλείων.

2.3.1. Νομοθετικό πλαίσιο

Είναι πρόσφατη η αυστηροποίηση των διατάξεων που αφορούν στα **υπηρεσιακά εγκλήματα με τις διατάξεις του ν. 3849/2010**. Όπως είναι γνωστό οι βασικότερες διατάξεις του Ποινικού Κώδικα που αφορούν στα συγκριμένα εγκλήματα περιλαμβάνονται στο δωδέκατο κεφάλαιο με πιο βασικά τα άρθρα 235 (παθητική δωροδοκία), 256 (απιστία σχετικά με την υπηρεσία) και 259 (παράβαση καθήκοντος). Με τον προαναφερθέντα νόμο προστέθηκε μάλιστα και νεότερο άρθρο (263B) με το οποίο ρυθμίζονται τα ζητήματα της προστασίας των μαρτύρων σε θέματα διαφθοράς το οποίο μεταξύ άλλων προβλέπει την επιβολή μειωμένης ποινής σε βάρος συμμετόχων αυτουργών εγκλημάτων διαφθοράς εφόσον αυτοί συνεργάζονται με τις δικτυικές αρχές και ακόμη την προστασία του καταγγέλλοντος την παράνομη συμπεριφορά υπαλλήλου με τη μετάθεσή του σε άλλη υπηρεσία.

Εξάλλου με τις τους νόμους 2957/2001, 3560/2007 και 3666/3008 ενσωματώθηκαν στην ελληνική έννομη τάξη **οι διεθνείς συνθήκες που αφορούν στη διεθνή συνεργασία σε ζητήματα καταπολέμησης της διαφθοράς** (Σύμβαση για θέματα Αστικού Δικαίου και Σύμβαση Ποινικού Δικαίου περί διαφθοράς του Συμβουλίου της Ευρώπης και Σύμβαση για την καταπολέμηση της διαφθοράς των Ηνωμένων Εθνών αντίστοιχα). Με τα ίδια νομοθετήματα αλλά και με διάσπαρτες άλλες διατάξεις θεσμοθετήθηκαν **διαδικασίες ελέγχου και μέτρα πρόληψης προκειμένου το εσωτερικό δίκαιο να συμβαδίζει με τις διεθνείς υποχρεώσεις που ανέλαβε κατά καιρούς η Ελλάδα στο ίδιο πλαίσιο**.

Παραμεφερή σημαντικά νομοθετήματα συνιστούν:

- ο ν. 2803/2000 που αφορά **στη διασφάλιση των συμφερόντων της Ευρωπαϊκής**

Ένωσης,

- ο ν. 3213/2003 που αφορά στον έλεγχο **πόθεν έσχες πολιτικών προσώπων**,
- ο ν. 3310/2005 σχετικά με τα μέτρα για τη **διασφάλιση διαφάνειας κατά τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων**, όπως βέβαια αυτός τροποποιήθηκε στη συνέχεια από τον ν. 3414/2005.

Σε ό,τι αφορά τον **εσωτερικό έλεγχο** περιστατικών διαφθοράς, το νομοθετικό πλαίσιο ορίζεται από τις **πειθαρχικές διατάξεις των σχετικών υπαλληλικών κωδίκων** (Υπαλληλικός Κώδικας – ν. 3528/2007 Μέρος Ε' άρθρα 106 έως 146, Κώδικας Δημοτικών Υπαλλήλων – ν. 3584/3007 Κεφάλαιο ΙΑ' άρθρα 110 – 150), για δε τους αιρετούς των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης από τα αντίστοιχα θεσμικά νομοθετήματα (Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων – ν. 3463/2006 άρθρα 141 – 147 και ήδη ν. 3852/2010 Πρόγραμμα Καλλικράτη άρθρα 232 -237)

2.3.2. Διαδικασίες και όργανα ελέγχου

Ο **έλεγχος της διοικητικής δράσης** ασκείται μέσω του κατά περίπτωση προβλεπόμενου ιεραρχικού ελέγχου, των ενδικοφανών διοικητικών προσφυγών, των αιτήσεων θεραπείας και γενικά των αναφορών των πολιτών (Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας κεφ. 5 άρθρα 24 – 27), της διοικητικής εποπτείας, όπου αυτή προβλέπεται αλλά βεβαίως και από τα διάφορα, ανεξάρτητα τις περισσότερες φορές, σώματα και υπηρεσίες επιθεώρησης και ελέγχου.

Τα κυριότερα σώματα και υπηρεσίες επιθεώρησης και ελέγχου συμμετέχουν στο Συντονιστικό όργανο επιθεώρησης και ελέγχου που προβλέπεται στο άρθρο 8 του Ν. 3074/2004, στο οποίο προΐσταται ο ΓΕΔΔ.

Ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης συστάθηκε με το άρθρο 1 του ίδιου Ν. 3074/2002, ως απάντηση στην αναγκαιότητα δημιουργίας συντονιστικού οργάνου για την καταπολέμηση της διαφθοράς όπως αυτή επισημάνθηκε από τους διεθνείς οργανισμούς και επιβλήθηκε στη συνέχεια διεθνών συμβάσεων που υπέγραψε και η χώρα μας. Έχει

αρμοδιότητες τόσο ελεγκτικές, εφόσον μπορεί να δίνει εντολές διενέργειας επιθεωρήσεων, ελέγχων και ερευνών στο Σ.Ε.Ε.Δ.Δ και στα υπόλοιπα ελεγκτικά σώματα και υπηρεσίες του δημόσιου τομέα αλλά και να διενεργεί αυτεπάγγελτους ελέγχους όσο και συντονιστικές – επιτελικές αναθέτοντάς του την παρακολούθηση της δράσης των σωμάτων και των υπηρεσιών επιθεώρησης και ελέγχου και την αξιολόγηση τους.

Εκτός από τις ελεγκτικές αρμοδιότητες στον ΓΕΔΔ έχει ανατεθεί και σημαντικός ρόλος σε ό,τι αφορά στον **πειθαρχικό έλεγχο των υπαλλήλων**, καθώς μπορεί να ζητά τη λήψη διοικητικών μέτρων σε βάρος παρανομούντων υπαλλήλων, αλλά και να ασκεί ενστάσεις κατά πειθαρχικών αποφάσεων που έχουν εκδοθεί σε πρώτο βαθμό και να προσφεύγει στα αρμόδια διοικητικά δικαστήρια κατά τελεσίδικων πειθαρχικών αποφάσεων.

Το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης ΣΕΕΔΔ αποτελεί το σημαντικότερο σώμα επιθεώρησης της δημόσιας διοίκησης με πολυδιάστατο πεδίο αρμοδιότητας που εκτείνεται από την υποχρέωση πραγματοποίησης τακτικών ελέγχων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης έως τον έλεγχο των πόθεν έσχες των δημοσίων υπαλλήλων. Με τη δημιουργία ειδικής υπηρεσίας παρακολούθησης της υλοποίησης των πορισμάτων που εκδίδουν οι ελεγκτές επιθεωρητές του, το ΣΕΕΔΔ εξασφαλίζει την ανταπόκριση των ελεγχόμενων φορέων στις προτάσεις του που μπορεί να αφορούν την τήρηση της νομιμότητας, την άρση φαινομένων κακοδιοίκησης ή ακόμη και τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους πολίτες.

Η **Γενική Διεύθυνση Οικονομικής Επιθεώρησης του Υπουργείου Οικονομίας** και Οικονομικών αποτελεί το παλαιότερο, καθώς ιδρύθηκε το 1859, αλλά και το μεγαλύτερο ελεγκτικό σώμα στο χώρο της δημόσιας διοίκησης. Εποπτεύει και ελέγχει όλες τις υπηρεσίες του οικείου υπουργείου και μπορεί να διενεργεί διαχειριστικούς ελέγχους σε όλες τις υπηρεσίες και τα νομικά πρόσωπα του ευρύτερου δημόσιου τομέα στα οποία συμπεριλαμβάνονται βεβαίως και οι ΟΤΑ α' και β' βαθμού αλλά και η Εκκλησία της Ελλάδας. Οι οικονομικοί επιθεωρητές εκδίδουν καταλογιστικές πράξεις σε βάρος δημοσίων υπολόγων όταν διαπιστώνουν ελλείμματα, ενώ μπορούν να συνεργάζονται με

τους υπαλλήλους των εποπτευόμενων ΔΟΥ για την επίλυση ερμηνευτικών ζητημάτων της φορολογικής νομοθεσίας.

Ειδικά σώματα ελέγχου αποτελούν **το Σώμα Ελεγκτών Υπηρεσιών Υγείας Πρόνοιας και το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών**. Το πρώτο μάλιστα στελεχώνεται αποκλειστικά από υπαλλήλους του Υπουργείου Υγείας Πρόνοιας ή των αντίστοιχων αποκεντρωμένων υπηρεσιών με διάφορες ειδικότητες (ιατροί, φαρμακοποιοί διοικητικοί, οικονομικοί). Και τα δύο σώματα έχουν συγκεκριμένο αντικείμενο ελέγχου, το μεν ΣΕΥΥΠ τους φορείς υγείας και πρόνοιας το δε ΣΕΥΥΜΕ όλες τις υπηρεσίες και τους φορείς που ασχολούνται με ζητήματα μεταφορών. Και τα δύο σώματα έχουν αρμοδιότητα ελέγχου και επί ιδιωτών και ειδικότερα εκείνων που η δραστηριότητα τους υπάγεται στα οικεία υπουργεία (για παράδειγμα ιατροί, φαρμακοποιοί ή ταξί κτέο αντίστοιχα) γεγονός που δεν ισχύει για το ΣΕΕΔΔ και τη ΓΔΟΕ.

Εξειδικευμένο πεδίο ελέγχου έχουν η **Υπηρεσία Ελέγχου Δαπανών Υγείας Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης (ΥΠΕΔΥΦΚΑ) και το Σώμα Επιθεωρητών Δημοσίων Έργων** που ουσιαστικά προσδιορίζεται ήδη από τον τίτλο τους.

Στο ΣΟΕΕ συμμετέχουν τακτικά και οι επικεφαλές των Διευθύνσεων Επιθεώρησης του ΥΠΕΧΩΔΕ, της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων και του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων αλλά και οι επικεφαλές της Υπηρεσίας Ειδικών Ελέγχων (πρώην ΣΔΟΕ) και του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας.

Εκ του νόμου στο ΣΟΕΕ συμμετέχουν επίσης η Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας και το Γραφείο Εσωτερικών Υποθέσεων του πρώην Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας που όπως υποδηλώνει και ο τίτλος τους ασχολούνται με την πάταξη της διαφθοράς και της κακοδιοίκησης στους κόλπους της Ελληνικής Αστυνομίας και του Λιμενικού Σώματος αντίστοιχα, με την πρώτη να έχει ευρύτερη αρμοδιότητα εφόσον μπορεί να ασχολείται και με τη διερεύνηση υποθέσεων όπου εμπλέκονται δημόσιοι λειτουργοί οι οποίοι φέρονται να έχουν διαπράξει συγκεκριμένα αδικήματα, όπως

παθητική δωροδοκία, πλαστογραφία κλπ. Μάλιστα στις τελευταίες αυτές περιπτώσεις η Δ/ση Εσωτερικών Υποθέσεων της ΕΛΑΣ αποδεικνύεται ιδιαίτερα αποτελεσματική καθώς διαθέτει τη θεσμική δυνατότητα να χρησιμοποιεί όλα τα μέσα που βρίσκονται στη διάθεση των αστυνομικών οργάνων και να προβαίνει ακόμη και σε αυτόφωρες συλλήψεις. Τέλος στο πλαίσιο της δημιουργίας κατάλληλων μηχανισμών για τον αποτελεσματικό εντοπισμό και την τελέσφορη αντιμετώπιση φαινομένων διαφθοράς αξιοσημείωτη είναι και η **σύσταση στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών άτυπης ομάδας εισαγγελέων** επιφορτισμένων με την παρακολούθηση σχετικών υποθέσεων, η δουλειά της οποίας αρχίζει να αποδίδει.

Επίσης πρέπει να επισημανθεί και η θεσμοθέτηση με τις διατάξεις του άρθρου 2 του ν. 3943/2011 **ανεξάρτητου Οικονομικού Εισαγγελέα**, οι αρμοδιότητες του οποίου αφορούν στο συντονισμό και την εποπτεία των ελεγκτικών μηχανισμών κατά τη διερεύνηση φορολογικών, οικονομικών και συναφών εγκλημάτων που διαπράττονται σε βάρος του ελληνικού δημοσίου.

2.4. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Οι συμμετέχοντες στη διαβούλευση αναφορικά με την κατάσταση που έχει διαμορφωθεί και τη στάση της κοινωνίας των πολιτών απέναντι στα φαινόμενα διαφθοράς, κατέληξαν στις ακόλουθες διαπιστώσεις:

- **διαφθορά υπάρχει σε όλο το φάσμα της δημόσιας και της ιδιωτικής σφαίρας**
- **ο πολίτης αισθάνεται ανυπεράσπιστος απέναντι στο φαινόμενο**
- **υπάρχει μοιρολατρία και αδιαφορία** από την πλευρά των πολιτών
- **δεν υπάρχει κουλτούρα αντίστασης** απέναντι σε παραβατικές συμπεριφορές
- **οι πολίτες φοβούνται να καταγγείλουν περιπτώσεις διαφθοράς και θεωρούν** ότι ακόμη και αν το κάνουν, δεν θα υπάρξει τιμωρία
- **στις καθημερινές συναλλαγές η διαφθορά «διευκολύνει»**
- **δεν υπάρχει εκπαίδευση σε θέματα καταπολέμησης του φαινομένου**

3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΩΝ

3.1 ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΑΞΟΝΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ.

Από τις εργασίες του καινοτόμου εργαστηρίου προέκυψε σειρά προτάσεων σχετικά με τη βελτίωση των υφιστάμενων δράσεων και την εισαγωγή ρυθμίσεων και δράσεων με στόχο την αποτελεσματικότερη πρόληψη των φαινομένων διαφθοράς και την ενίσχυση της διαφάνειας. Οι προτάσεις σε σχέση με τις υφιστάμενες δράσεις είναι δομημένες με βάση τα προηγούμενα καταγραφή ενώ διατυπώθηκαν και πολλές προτάσεις γενικού περιεχομένου εφόσον η συζήτηση δεν αναπτύχθηκε βάσει προπαρασκευασμένων εισηγήσεων αλλά με την ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών.

1. Προτάσεις βελτίωσης υφιστάμενων δράσεων

Ανοικτή Διακυβέρνηση (opengov.gr)

Προτάσεις βελτίωσης της δράσης που διατυπώθηκαν είναι **η ποσοτικοποίηση των αποτελεσμάτων των διαβουλεύσεων** και η δημοσιοποίηση στοιχείων σχετικά με το **ποιες προτάσεις ενσωματώθηκαν και ποιες όχι** μετά τη ολοκλήρωση της διαβούλευσης. Επίσης προτάθηκε να γίνεται **επικοινωνία με τον συμμετέχοντα** μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας για ενημέρωση σχετικά με το αν και σε ποιο βαθμό ενσωματώθηκαν τα σχόλιά του κατά τη φάση της αξιολόγησης και επιλογής. Αναφορικά με την υπηρεσία πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος, προτάθηκε να ενισχυθεί ακόμα περισσότερο η διαφάνεια παρουσιάζοντας μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας αναλυτικά **ποιές από τις υπό στελέχωση θέσεις καταλήφθηκαν μέσω opengov και ποιές μέσω άλλων διαδικασιών**

Πρόγραμμα Δι@ύγεια

Προτάσεις βελτίωσης που διατυπώθηκαν είναι ο επαναπροσδιορισμός των απαιτήσεων για δημοσιοποίηση πράξεων της δημόσιας διοίκησης καθώς κρίνεται από κάποιους ότι προκύπτει ένας **πολύ μεγάλος όγκος αναρτητέας πληροφορίας** που λειτουργεί

αποτρεπτικά για την επισκόπηση και αναζήτηση πληροφορίας από τον πολίτη. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην υποχρέωση ανάρτησης των επί μέρους δαπανών και διατυπώθηκε η αναγκαιότητα παροχής σχετικών διευκρινίσεων και κατευθύνσεων στο σύνολο των ενταγμένων φορέων καθώς υπάρχει ποικιλία ερμηνειών που έχει ως αποτέλεσμα την ανομοιογένεια των σχετικών αναρτήσεων. Διατυπώθηκε η ανάγκη για **βελτίωση της κωδικοποίησης, κατηγοριοποίησης και δόμησης της πληροφορίας** που δημοσιοποιείται μέσω του Προγράμματος ενώ τονίστηκε η ανάγκη για βελτίωση του τρόπου αναζήτησης. Προτάθηκε επίσης η **ανάρτηση ομαδοποιημένων δαπανών μικρών ποσών**. Τονίστηκε τέλος η ανάγκη να δοθεί έμφαση σε λύσεις διαλειτουργικότητας - με σκοπό τη δυνατότητα πλήρους αυτοματοποιημένης διαδικασίας αναρτήσεων από τους φορείς που διαθέτουν την κατάλληλη υποδομή και τεχνογνωσία – καθώς και σε εφαρμογές διάχυσης ανοιχτών δεδομένων.

Τέλος τονίστηκε η **αναγκαιότητα για συνεργασία μεταξύ βασικών φορέων που έχουν εφαρμόσει το Δι@ύγεια**, και έχουν αποκομίσει ήδη μεγάλη και χρήσιμη εμπειρία, για την ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών με στόχο τον καθορισμό καλών πρακτικών αλλά και παθογενειών του προγράμματος, **με στόχο τη βελτίωση του προγράμματος** σε επιχειρησιακό αλλά και σε τεχνικό επίπεδο.

Νόμος για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση

Προτάσεις που διατυπώθηκαν για την αποτελεσματική εφαρμογή του νόμου για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση με στόχο τη διαφάνεια και την πρόληψη της διαφθοράς είναι:

- Αποφυγή υπερβολικών προϋποθέσεων και πολύπλοκων διαδικασιών για την εφαρμογή του νόμου
- Ανάπτυξη ηλεκτρονικών υπηρεσιών με **στόχευση και προτεραιότητα στις εστίες διαφθοράς**. Έμφαση και προτεραιότητα στην ανάπτυξη βασικών εφαρμογών που θα αποτελέσουν τα **δομικά στοιχεία (building blocks)** για την υιοθέτησή τους, ως **καταλύτες (enablers)** για την περαιτέρω ανάπτυξη λύσεων
- Εφαρμογή μέσω της προσπάθειας για επίτευξη αρχικά μικρών και ευέλικτων στόχων (**προγράμματα πιλότοι**) και στη συνέχεια απολογισμός και προγραμματισμός νέων ενεργειών με επαναχρησιμοποίηση των καλών πρακτικών και του ανθρώπινου δυναμικού

- Απλούστευση διοικητικών διαδικασιών και μείωση γραφειοκρατικών βαρών, προγραμματισμός και ενέργειες, με στόχο έναν **ουσιαστικό ανασχεδιασμό** και στη συνέχεια **ηλεκτρονικοποίηση** διαδικασιών
- Εξασφάλιση παρεμβάσεων στο υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο και σε διαφορετικούς **κώδικες** (π.χ. κώδικας ποινικής δικονομίας, αστικός κώδικας).
- Εναρμόνιση του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου με τον νόμο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σχετικά με την ενσωμάτωση του **ηλεκτρονικού εγγράφου** στη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης
- Έμφαση στον προσδιορισμό και τη διαχείριση των **βασικών Μητρώων** και καθορισμός ιδιοκτητών μητρώων. Εξασφάλιση της διάθεσής τους για ανάπτυξη υπηρεσιών και διαλειτουργικότητα
- Υποχρέωση **τήρησης ψηφιακής πληροφορίας** από τους φορείς
- Εντοπισμός και **αξιοποίηση καλών πρακτικών** μέσω διμερών συμφωνιών με χώρες που διαθέτουν καλές πρακτικές και τεχνογνωσία.

Σύστημα TAXISnet,

Προτάσεις βελτίωσης που διατυπώθηκαν είναι ο επανασχεδιασμός διαδικασιών και υπηρεσιών για επίτευξη **μεγαλύτερης φιλικότητας προς το χρήστη**, η ανάπτυξη **περισσότερων υπηρεσιών με ηλεκτρονική διεκπεραίωση** καθώς και η προσφορά ακόμα **μεγαλύτερης διαφάνειας** στο χρήστη.

3.2. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΕΣΩΝ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗΣ

Το νομοθετικό πλαίσιο ελέγχου φαινομένων διαφθοράς και οι υπάρχουσες δομές για την καταπολέμησή τους αν και φαίνονται να επαρκούν, στην πράξη δεν αποδίδουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα. **Οι βασικές αιτίες** μπορούν βεβαίως να αναζητηθούν στην **επάρκεια και την εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού** και στο **αν υπάρχει κάθε φορά πραγματική πολιτική βούληση οι μηχανισμοί να επιτελέσουν το έργο τους** και

να μην αδρανούν, από τη συζήτηση όμως που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του καινοτόμου εργαστηρίου προέκυψαν και άλλα σχετικά συμπεράσματα και διαπιστώσεις.

Ειδικότερα:

- Διαπιστώνεται **έλλειμμα συντονισμού του παραγόμενου νομοθετικού έργου**: είναι συχνά τα φαινόμενα θέσπισης παράλληλων διατάξεων που ρυθμίζουν παρόμοια ζητήματα με διαφορετικό τρόπο, παρατηρείται δε απουσία εννοιολογικής ομοιογένειας σε παρεμφερή νομοθετήματα.
- Υφίσταται **πρόβλημα συντονισμού της δράσης των διαφόρων φορέων ελέγχου και επιθεώρησης** εξαιτίας της απουσίας κεντρικού ή κεντρικών ανά αντικείμενο, υπηρεσιών ή αρχών με αντίστοιχη αρμοδιότητα.
- **Αλληλεπικάλυψη αρμοδιοτήτων ελεγκτικών φορέων**
- **Απουσία τυποποίησης των διενεργούμενων ελέγχων** είτε με τη μορφή check lists είτε με την κατάρτιση πρωτοκόλλων σχετικά με τις απαιτούμενες ελεγκτικές ενέργειες και τη διαδικασία διενέργειας των ελέγχων.
- **Κακή διαχείριση της πληροφορίας** κυρίως λόγω της προαναφερθείσας έλλειψης συντονισμού και συνεργασίας μεταξύ δημοσίων φορέων.
- **Ταυτότητα ελεγκτή – ελεγχόμενου** σε πολλές διοικητικές δραστηριότητες, με χαρακτηριστικό το παράδειγμα του ελέγχου της νομιμότητας οικοδομικών αδειών που ανατίθεται στον ίδιο τον εκδότη τους.
- **Απουσία μηχανισμών εσωτερικού ελέγχου** σε κάθε διοικητική μονάδα
- **Καθυστέρηση κατά την απονομή πειθαρχικής και ποινικής δικαιοσύνης**. Κατά τη συζήτηση αναφέρθηκαν χαρακτηριστικά παραδείγματα πειθαρχικών διαδικασιών που σε κάποιες περιπτώσεις εκκρεμούσαν για χρονικά διαστήματα μεγαλύτερα των πέντε ετών.
- **Κακή νομοθέτηση** εντοπιζόμενη στην αλληλεπικάλυψη νομοθετικών διατάξεων, στη ρύθμιση παρόμοιων καταστάσεων με διαφορετικό τρόπο, στην έλλειψη αποτελεσματικής κεντρικής εποπτείας
- **Πολυνομία** που εντοπίζεται κυρίως στη ρύθμιση των φορολογικών και πολεοδομικών θεμάτων και η οποία αφενός καθιστά δυσχερή την εφαρμογή αλλά και την κατανόηση του νομοθετικού πλαισίου αφετέρου επιτρέπει τη αντιμετώπιση

όμοιων καταστάσεων με διαφορετικό τρόπο ανάλογα με την ουσιαστικά ανεξέλεγκτη βούληση του αρμόδιου κάθε φορά δημοσίου λειτουργού.

- **Άκαμπτο και ατελέσφορα αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο επιβολής ποινών** για διοικητικές παραβάσεις.
- Ύπαρξη δομικών και εγγενών **προβλημάτων της δημόσιας διοίκησης** με χαρακτηριστικότερα α) **την υποστελέχωση**, β) την παρατηρούμενη σε αρκετές περιπτώσεις **έλλειψη επαγγελματισμού των υπαλλήλων**, γ) τη **μη επιμόρφωση** τους, δ) την **αναξιοκρατική στελέχωση** των δημοσίων υπηρεσιών, όπου δεν προβλέπονται αυστηρές διαδικασίες πρόσληψης, ε) την **έλλειψη** σαφών και επαρκών κανόνων **αξιολόγησης του προσωπικού** των δημοσίων υπηρεσιών, στ) **τη διάχυση της ευθύνης** που προκαλείται από την όσμωση πολιτικών πιέσεων και διοικητικής αβελτηρίας.

3.3 Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Για να μπορέσει να καλυφθεί το μεγάλο κενό που διαπιστώνεται και να προχωρήσουν οι πολίτες σε δυναμικές απαξίωσης της διαφθοράς, οι συμμετέχοντες κατέληξαν ότι θα πρέπει να προσεχθούν τα ακόλουθα σημεία:

- η **εκπαίδευση σε νέους υπαλλήλους** συμβαίνει σε πολύ μικρό βαθμό, τα διαθέσιμα εργαλεία δεν χρησιμοποιούνται, ενώ σημαντική είναι η "συνειδητοποίηση" πιθανών παρατυπιών
- απαιτείται **διαρκής αλλαγή στον τρόπο επικοινωνίας με τους πολίτες**, στο πως «ανεβαίνουν» και δημοσιοποιείται το περιεχόμενο των πράξεων της διοίκησης και πως γίνεται η προσφυγή των πολιτών στους δημόσιους οργανισμούς
- τα **δεδομένα και δημόσια πληροφορία δεν είναι προσβάσιμα** παντού.
- οι κώδικες που διέπουν τη λειτουργία των οργάνων της δημόσιας διοίκησης, αποτελούν αντικείμενα που πρέπει συνεχώς να αναθεωρούνται

- κρίσιμη είναι η **αξιοπιστία και η ανάκτηση εμπιστοσύνης** σε αυτό που λέμε δημόσιες δράσεις και υπηρεσίες
- χρειάζεται να περιοριστεί η δυνατότητα παραγωγής υπουργικών αποφάσεων που νομοθετούν

4. ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑ – ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

Το καινοτόμο εργαστήριο ανέδειξε πρακτικές που χρησιμοποιούνται σε διεθνές επίπεδο για τον εντοπισμό των εστιών διαφθοράς και την εμπέδωση της διαφάνειας σε όλες τις πτυχές της κοινωνικής ζωής. Στο πλαίσιο αυτό, οι συμμετέχοντες εμπειρογνώμονες από την Εσθονία και τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής παρουσίασαν τις πρακτικές που εφαρμόζουν οι χώρες τους. Αξίζει να σημειωθεί ότι η παρουσίαση των πρακτικών αυτών έγινε με τη χρήση των νέων τεχνολογιών και τη διαδραστική συμμετοχή όλων των παρευρισκομένων στο εργαστήριο. Παράλληλα, τέθηκαν σημαντικά ερωτήματα για τη ανάγκη μεταφοράς αυτών των πρακτικών στην ελληνική δημόσια διοίκηση, η οποία έχει και την ευθύνη να εφαρμόσει πρωτοβουλίες για την ενίσχυση της διαφάνειας και την καταπολέμηση της διαφθοράς τόσο στον ίδιο το χώρο της, όσο και στο σύνολο της ελληνικής κοινωνίας.

4.1 ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ: ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΕΣΘΟΝΙΑΣ

Οι συμμετέχοντες εμπειρογνώμονες από την Εσθονία κ. Nele Leosk και Silver Meikar, παρουσίασαν το μοντέλο που ακολουθείται στη χώρα τους τα τελευταία χρόνια. Συγκεκριμένα, στην Εσθονία, λειτουργεί η Ακαδημία Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (**e-Governance Academy**), που στόχο έχει τη **βέλτιστη χρήση των νέων τεχνολογιών** πληροφορικής και επικοινωνίας για την **ενίσχυση της διαφάνειας**, της **δημόσιας λογοδοσίας** και της **πληροφόρησης των πολιτών**. Η Εσθονία, ως κράτος- μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επένδυσε αρκετό χρόνο, χρήμα και προσπάθεια για να προσφέρει «ψηφιακές» υπηρεσίες στους πολίτες της. Παράλληλα εξάγει αυτό το μοντέλο σε γειτονικές της χώρες και προσφέρει την εκπαίδευση στελεχών σε θέματα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, κυρίως δε στη διαδικασία δημιουργίας κλίματος εμπιστοσύνης μεταξύ των κυβερνήσεων και των πολιτών μέσω της ανοικτής και διαφανούς διαβούλευσης και συνεργατικότητας. Η δράση της Ακαδημίας Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης εκτείνεται σε δέκα έξι χώρες με αμοιβαία οφέλη.

Η Εσθονία έκανε πραγματικότητα **την κοινωνία της γνώσης**, καθώς θεωρεί ότι η οικονομική ανάπτυξη και η διαφάνεια εξασφαλίζονται με την απόδοση της πληροφορίας στους πολίτες για κοινή χρήση. Δηλαδή, το κράτος, ο δημόσιος τομέας από κάτοχος της πληροφορίας έγινε «δωρητής» και **κοινωνός της πληροφορίας**. Όσο περισσότερη πληροφορία δίνει το κράτος, τόσο πιο διαφανές γίνεται στη λειτουργία του. Και αυτό έχει άμεσο αντίκτυπο στο αίσθημα εμπιστοσύνης μεταξύ των πολιτών, της δημόσιας διοίκησης και της επιχειρηματικής κοινότητας, αφού η διαφθορά μειώνεται. Έχει καταστεί, επίσης, κατανοητό ότι ένα διαφανές κράτος συμβαδίζει με την ανοικτή διακυβέρνηση και την ηλεκτρονική διακυβέρνηση.

Η χώρα προχωρά στο επόμενο στάδιο της «**ηλεκτρονικής**» **δημοκρατίας (e-democracy) και της «ηλεκτρονικής» συμμετοχής (e-participation)**. Το Εσθονικό Σύνταγμα προβλέπει ότι όλος ο όγκος των πληροφοριών που κατέχει ο δημόσιος τομέας, καθίσταται δημόσια περιουσία προσβάσιμη σε όλους. Επίσης υπάρχει και ο **Νόμος Δημόσιας Πληροφόρησης** (Public Information Act). Η χρήση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, αναμφίβολα, συντελεί στη μείωση των χρονοβόρων και κοστοβόρων διοικητικών βαρών. Από τη στιγμή που ένας πολίτης χρειαστεί μια δημόσια υπηρεσία, απαιτείται ελάχιστος χρόνος, χωρίς την εμπλοκή του δημοσίου λειτουργού. Αυτό αυξάνει την παραγωγικότητα της οικονομίας, απαλείφει τις γραφειοκρατικές διαδικασίες και καθιστά τη δημόσια υπηρεσία και κατά επέκταση, το ίδιο το κράτος απόλυτα διαφανή. Η δυνατότητα συνεχούς χρήσης των πληροφοριών από τις επιχειρήσεις αυξάνει την ανταγωνιστικότητα και συμβάλλει θετικά στην εθνική οικονομία. Παράλληλα, επιτυγχάνεται η συνεργασία και η διαλειτουργικότητα των δημοσίων φορέων. Για την παροχή των πληροφοριών στο πολίτη απαιτούνται μόνο λίγοι δημόσιοι υπάλληλοι, οι οποίοι απλά δίνουν οδηγίες για την πρόσβαση στα πληροφοριακά δεδομένα των δημοσίων φορέων. Υπάρχουν, κέντρα υπηρεσιών (e-services centers), που προσφέρουν ολοκληρωμένες πληροφορίες σε όλη τη διαδρομή επεξεργασίας των αιτημάτων των πολιτών.

Σημαντική είναι και η διαπίστωση, ότι στην Εσθονία, το ποσοστό των πολιτών που κάνουν **χρήση των νέων τεχνολογιών** της πληροφορικής και της επικοινωνίας για την εξυπηρέτηση των αιτημάτων τους στις δημόσιες υπηρεσίες είναι ιδιαίτερα μεγάλο, τόσο λόγω δημογραφικής σύστασης του πληθυσμού (67 % πληθυσμού είναι νέοι), όσο και της εξοικείωσης με τις τεχνολογίες μέσω του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας. Το facebook, το twitter και τα έξυπνα τηλέφωνα (smart phones) αποτελούν τα κύρια μέσα επικοινωνίας των Εσθονών

πολιτών. Ακριβώς, λόγω αυτής της ευρύτατης χρήσης των τεχνολογιών, όλες οι πληροφορίες για τις δημόσιες υπηρεσίες και τα δημόσια έγγραφα είναι πλέον σε ψηφιακή μορφή. Ταυτόχρονα **όλες οι βάσεις δεδομένων είναι συνδεδεμένες μεταξύ τους** για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών. Το ίδιο ισχύει και για τη νομοθεσία και τα δημόσια πρωτόκολλα. **Ο δημόσιος, ο ιδιωτικός τομέας και όλοι οι κοινωνικοί εταίροι είναι συνδεδεμένοι μεταξύ τους.**

Καθημερινή πραγματικότητα στην Εσθονία, αποτελεί η χρήση της **ηλεκτρονικής ταυτότητας (digital ID card)**, την οποία διαθέτουν όλοι οι πολίτες, εφόσον το επιθυμούν. Μέσα στην ηλεκτρονική ταυτότητα έχουν καταχωρηθεί οι κωδικοί της άδειας οδήγησης, των τραπεζικών συναλλαγών κ.ο.κ.. Η πρόσβαση σε όλες τις πληροφορίες, είναι εφικτή με την ηλεκτρονική ταυτότητα στη διάρκεια όλου του εικοσιτετραώρου. Από την άλλη πλευρά, ο πολίτης μπορεί να παρακολουθεί όλες τις διαδικασίες που τον αφορούν, όπως δικαστικές αποφάσεις και διοικητικά πρόστιμα, χρήση προσωπικών δεδομένων του από δημόσιες υπηρεσίες και το πιο σημαντικό να ζητά την αιτιολόγηση των πράξεων και την λογοδοσία των φορέων, που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο ασχολούνται με το πρόσωπο του.

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο, είναι ότι στην Εσθονία **το 95 % των πολιτών προβαίνει σε ηλεκτρονική φορολογική δήλωση**. Άμεσο συνεπαγόμενο αποτέλεσμα, η μείωση ανθρωποωρών για το δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα και εμπέδωση της διαφάνειας. Ως αντισταθμιστικό όφελος για τους πολίτες, η κυβέρνηση υπόσχεται επιστροφή φόρου εντός πέντε ημερών.

Στο πολιτικό επίπεδο, η Εσθονία έχει διευρύνει τη χρήση του διαδικτύου στις εκλογικές διαδικασίες. Με **την ηλεκτρονική ψηφοφορία (e-voting)**, οι πολίτες μπορούν να εκφράσουν την πολιτική τους βούληση για όλα τα θέματα που αφορούν τη χώρα. Πολλές νομοθετικές πρωτοβουλίες λαμβάνουν χώρα, καθώς η Εσθονία έχει ενσωματώσει στην έννομη τάξη της το κοινοτικό δίκαιο, ιδιαίτερα τη δυνατότητα λήψης νομοθετικής πρωτοβουλίας από τους πολίτες με τη συλλογή ενός εκατομμυρίου υπογραφών (European Citizen Initiative). Οι πολίτες συμμετέχουν μέσω της χρήσης της τεχνολογίας, σε ανοικτή διαβούλευση για την ψήφιση νόμων και έκδοση υπουργικών αποφάσεων. Επιπλέον, κάθε υπουργείο οφείλει να διατηρεί τη βάση δεδομένων του προσβάσιμη σε όλους τους πολίτες. Η περαιτέρω ανάπτυξη της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης αποτελεί στόχο της Εσθονίας, ώστε να καταστεί ένα ψηφιακό **κράτος (e-state)**.

Η χρήση των τεχνολογιών της πληροφορικής και της επικοινωνίας αποτελούν σημαντικά εργαλεία για την ενίσχυση της διαφάνειας και για την καταπολέμηση εστιών της διαφθοράς. Ταυτόχρονα, προσφέρουν και τα μέσα για τη συνεχή και εναργέστερη συμμετοχή των πολιτών στις νομοθετικές και πολιτικές διαδικασίες.

4.2. ΜΟΝΤΕΛΟ ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΥ ΕΣΤΙΩΝ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ ΣΤΙΣ ΗΠΑ

Ο εμπειρογνώμονας από τις Η.Π.Α. Alex Fishman, παρουσίασε το μοντέλο που χρησιμοποιείται από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση για τον εντοπισμό εστιών διαφθοράς. Συγκεκριμένα, το μοντέλο αυτό βοηθά την κυβέρνηση Obama στην αποφυγή απάτης στις δημόσιες προμήθειες, ιδιαίτερα στο πρόγραμμα οικονομικής ανασυγκρότησης της χώρας. Η όλη διαδικασία ξεκίνησε από την έγγραφη μαρτυρία ενός πολίτη σε μια κυβερνητική υπηρεσία, αναφορικά με απάτη μιας ιδιωτικής εταιρίας σε βάρος του αμερικανικού δημοσίου και ειδικότερα του Υπουργείου Άμυνας. Από τη διερεύνηση της υπόθεσης, τα στοιχεία έδειξαν ότι η εταιρία μέσω θυγατρικών της μπόρεσε να καταχραστεί 10 εκατομμύρια δολάρια.

Καταρχάς, πρέπει να διευκρινιστεί ότι **όλες οι πληρωμές του αμερικανικού δημοσίου προς τους προμηθευτές του, γίνονται με ηλεκτρονικό τρόπο (paypal)**. Ο λόγος που διατηρείται ακόμη αυτός ο τρόπος πληρωμής, είναι ότι είναι εύκολη και αποτελεσματική η καταπολέμηση της οικονομικής απάτης. Όλες οι εταιρείες λαμβάνουν τα ποσά που τους αναλογούν μέσα από ένα κεντρικό λογαριασμό της ομοσπονδιακής κυβέρνησης, που διαχέεται σε όλες τις υπηρεσίες και τα υπουργεία. Παράλληλα, το αμερικανικό δημόσιο με αυτό τον τρόπο, προσπαθεί να ελέγξει τη ροή των κεφαλαιακών διαθεσίμων του και να προβεί σε ένα προϋπολογισμό και ένα μετέπειτα απολογισμό των οικονομικών πεπραγμένων του. Ωστόσο, το μειονέκτημα του μοντέλου αυτού, έγκειται στο γεγονός, ότι οι αλγόριθμοι της τεχνητής νοημοσύνης μπορούν να προσαρμοστούν στην απάτη και έτσι οι ασκούντες την απάτη εύκολα βρίσκουν νέους διαύλους για κατάχρηση δημοσίου χρήματος μέσα από τις κρατικές προμήθειες. Πάντοτε βρίσκονται τρόποι υπερφαλάγγισης του συστήματος, το οποίο συνεχώς πρέπει να αναβαθμίζεται και να βελτιώνεται με σύγχρονες μεθόδους, αλλά και πολιτικές πρωτοβουλίες που θα ενισχύουν

θεσμικά το μοντέλο εντοπισμού των εστιών διαφθοράς σε ομοσπονδιακό και πολιτειακό επίπεδο.

Το μοντέλο εντοπισμού των εστιών διαφθοράς στις Η.Π.Α. στηρίζεται στη χρήση της δορυφορικής τεχνολογίας και την εισαγωγή αλγορίθμων. Γίνεται εισαγωγή των στοιχείων της εταιρείας στο ηλεκτρονικό σύστημα, το οποίο αυτόματα αναζητεί τη ταυτότητα και τις διαδρομές των πληρωμών προς αυτή από το αμερικανικό δημόσιο. Στη συνέχεια, με την εμφάνιση των πληρωμών, ο χρήστης του συστήματος προβαίνει σε έλεγχο μιας συγκεκριμένης πληρωμής, ώστε να δει τη διαδρομή του χρήματος, αλλά και να δει επακριβώς την αιτία της πληρωμής αυτής. Με την εμβάθυνση της έρευνας μπορεί το κράτος να ελέγξει τυχόν παρατυπίες στους όρους της συναλλαγής και βέβαια να έχει μια ευρύτερη εικόνα της επιχειρηματικής δραστηριότητας της ελεγχόμενης εταιρείας. Είναι σημαντικό να τονιστεί, ότι μέσα στο σύστημα αυτό καταχωρούνται πληροφορίες για **το ποινικό μητρώο της εταιρείας**, δηλαδή, έχουν ενσωματωθεί στο σώμα του μητρώου και δικαστικές αποφάσεις εις βάρος αυτής της εταιρείας. Στο σύνολο ελέγχονται και **οι μέτοχοι της εταιρείας**, αναφορικά με τα περιουσιακά τους στοιχεία και το ποινικό τους μητρώο. Έτσι δημιουργείται μια ομπρέλα προστασίας του κράτους από οικονομικές απάτες, αλλά και ο φορολογούμενος γνωρίζει που πάνε τα χρήματα του. Οι πληρωμές του Υπουργείου γινόταν κανονικά στη συμβαλλόμενη εταιρία που όμως διατηρούσε θυγατρικά υποκαταστήματα σε άλλα σημεία της χώρας.

Στο σύστημα εντοπισμού εστιών διαφθοράς, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση χρησιμοποιεί εξειδικευμένους **εμπειρογνώμονες στην οικονομική απάτη και επιστήμονες της πληροφορικής και της δορυφορικής τεχνολογίας**. Έχει ιδιαίτερη σημασία να τονιστεί, ότι η ομοσπονδιακή κυβέρνηση δίνει μεγάλη βαρύτητα στη «**στρατολόγηση**» εξειδικευμένου προσωπικού στα πεδία εκείνα που ενδιαφέρουν την υποστήριξη του μοντέλου εντοπισμού των εστιών διαφθοράς. Παράλληλα, το σύστημα διοικητικής υποστήριξης είναι **στελεχωμένο με νομικούς και φοροτεχνικούς**. Η εφαρμογή της τεχνητής νοημοσύνης σε διαφορετικούς τύπους στατιστικών προσεγγίσεων είναι απαραίτητο εργαλείο για την ταυτοποίηση της οικονομικής απάτης. Η **ταυτοποίηση των προσώπων** επαληθεύεται, ενώ οι δημόσιοι λειτουργοί έχουν άμεση πρόσβαση σε κρίσιμες πληροφορίες.

Η έννοια της διαφάνειας στις Η.Π.Α. έχει ως βάση την πρόσβαση όλων των πολιτών στις πληροφορίες που διαθέτει η κεντρική κυβέρνηση. Η κεντρική διαδικτυακή πύλη πρόσβασης στις πληροφορίες είναι η data.gov, που αποτελεί και προσωπική επιλογή του Προέδρου Obama. Το αποτέλεσμα αυτής της πρωτοβουλίας συνέτεινε στην αλλαγή της νοοτροπίας της ομοσπονδιακής κυβέρνησης, όπου οι δημόσιοι λειτουργοί συνειδητοποιούν αυτό που πρέπει να κάνουν. Από την άλλη πλευρά, οι πολίτες έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθούν τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Μπορούν οι πολίτες να συμμετέχουν στην **ανοικτή διαβούλευση** και την **ανοικτή διακυβέρνηση**. Όμως και η ομοσπονδιακή κυβέρνηση κατέστη πιο αποτελεσματική, αφού η χρήση των πληροφοριών ενισχύει τη **λογοδοσία** και τη **διαφάνεια**, ελέγχονται και οι ελεγκτές. Η λογική αυτής της πρωτοβουλίας είναι απλή: επιτρέποντας στους πολίτες την πρόσβαση σε διαφορετικούς τύπους πληροφορίας είναι πιο εύκολο να ελέγξεις την οικονομική απάτη, ιδιαίτερα την απάτη σε βάρος του προγράμματος της ανασυγκρότησης της αμερικανικής οικονομίας.

Τα κρίσιμα στοιχεία σε όλη τη διαδικασία είναι ο **τρόπος ταυτοποίησης των εστιών διαφθοράς**, κυρίως στις οικονομικές συναλλαγές της ομοσπονδιακής κυβέρνησης με τον ιδιωτικό τομέα, ο τρόπος που δαπανά η κυβέρνηση το δημόσιο χρήμα μέσω των πληρωμών και βέβαια σε ποιους δίνονται τα χρήματα. Σε όλες αυτές τις πτυχές, **το εργαλείο για την αντιμετώπιση είναι η πληροφορία για τις εταιρίες που δέχονται τις πληρωμές**. Ένα μητρώο εταιριών με ένα μοναδικό ηλεκτρονικό κωδικό έχει δημιουργηθεί, ώστε να μπορούν οι κυβερνητικές υπηρεσίες να ελέγχουν τη ροή των κεφαλαίων και των πληρωμών. Έτσι, μπορεί η κυβέρνηση μέσα από αυτό το μητρώο να ελέγξει τους μετόχους αυτών των εταιριών, το τόπο διαμονής, το τηλεφωνικό αριθμό και τον αριθμό της κοινωνικής ασφάλισης αυτών των προσώπων. Το μητρώο αυτό έχει εμβέλεια εφαρμογής σε όλη την επικράτεια και διαθέτει αυξημένη νομική ισχύ, ώστε να μη προσκρούει σε αποφάσεις των πολιτειακών κυβερνήσεων, των νομοθετικών σωμάτων και των δικαστηρίων.

Η χρήση της δορυφορικής τεχνολογίας βοηθά στην καταχώριση γεωχωρικών δεδομένων, όπου είναι δυνατή η απόδοση γεωγραφικού κωδικού σε αυτές τις εταιρίες. Τα γεωχωρικά δεδομένα, παρόλα αυτά, αποτελούν στοιχεία προς αξιοποίηση για την καταγραφή περιουσιακών δεδομένων. Αναφορικά με τα γεωχωρικά δεδομένα, η χρησιμότητα τους

φαίνεται και από την προϋπαρξη ενός κτηματολογίου του συνόλου της επικράτειας των Η.Π.Α. Ταυτόχρονα, λαμβάνει το σύστημα και καταχωρούνται στο μητρώο όλες οι αναφορές ύποπτων δραστηριοτήτων που παρέχει το τραπεζικό σύστημα της χώρας. Καθιερώνονται κατάλογοι υπόπτων εταιριών που διέπραξαν οικονομικές απάτες κατά του αμερικανικού δημοσίου και αυτόματα αποκλείονται από δημόσιους διαγωνισμούς για παροχή υπηρεσιών στο κράτος. Περαιτέρω, όλες αυτές πληροφορίες συγκεντρώνονται σε ένα κεντρικό τερματικό, που επεξεργάζεται τις προτεινόμενες ενέργειες στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση. Το σύνολο των πληροφοριών αυτών χρησιμοποιείται από I.R.S., F.B.I., D.I.A. και τις υπόλοιπες διωκτικές ομοσπονδιακές υπηρεσίες. Παρατηρείται ένα συγκεντρωτικό σύστημα διαχείρισης των πληροφοριών, υπό τον έλεγχο της ομοσπονδιακής κυβέρνησης, με θεσμικές εγγυήσεις. Στο πλαίσιο του συστήματος των ελέγχων και των ισορροπιών, το ομοσπονδιακό Σύνταγμα είναι ιδιαίτερα προσεκτικό στα όρια δράσης των κυβερνητικών φορέων και αυστηρό σε περιπτώσεις παραβίασης ατομικών ελευθεριών και βέβαια κατάχρησης προσωπικών δεδομένων.

4.3. ΑΛΛΕΣ ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΕΘΝΗ ΧΩΡΟ

Στη **Μεγάλη Βρετανία** η Εθνική Σχολή Διακυβέρνησης σε συνεργασία με τις δημόσιες υπηρεσίες έχει εισάγει έναν «Οδηγό Συμπεριφοράς» - **“Code of Contact”**, τον οποίο οι δημόσιοι υπάλληλοι είναι υποχρεωμένοι να τηρούν κατά την επαφή τους με τους πολίτες. Παράλληλα, το αντίστοιχο βρετανικό ΔΟΑΤΑΠ, στο πλαίσιο μιας οικονομικό-κεντρικής αντίληψης για την ταχεία εξυπηρέτηση των πολιτών έχει καθιερώσει μια λογική «γρηγορόσημου» με τρεις δυνατότητες (fast tracks). Στην πρώτη περίπτωση υπάρχει η συνήθης διαδικασία με την καταβολή ενός χαρτοσήμου χαμηλού κόστους, στη δεύτερη, αν ένας πολίτης επιθυμεί να λάβει ένα πιστοποιητικό σε 15 ημέρες καταβάλλει το ποσό των 100 λιρών και στη τρίτη περίπτωση, για την λήψη ενός πιστοποιητικού σε 48 ώρες, καταβάλλει το διπλάσιο ποσό της δεύτερης περίπτωσης. Με τον τρόπο αυτό το κράτος εισπράττει το κόστος της επίσπευσης των διαδικασιών και τα ποσά δεν καταλήγουν στη τσέπη ορισμένων δημοσίων υπαλλήλων.

Στη Σιγκαπούρη, οι δημόσιοι υπάλληλοι κατά την περίοδο της θητείας τους που δεν έχουν ολοκληρώσει την εκπαίδευσή τους εφοδιάζονται με ένα εγχειρίδιο δημόσιας διοίκησης, το

οποίο τους καθοδηγεί στην πορεία τους στην υπηρεσία και τους προσφέρει τρόπους αποτελεσματικής άσκησης των καθηκόντων τους.

Στις **Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής**, οι δημόσιοι υπάλληλοι έχουν δημιουργήσει ένα διαδικτυακό τόπο (**gov.loop**), όπου καταθέτουν τις προτάσεις και τους προβληματισμούς τους για τη δημόσια διοίκηση και τη λειτουργία της και βέβαια προβάλλουν και τις βέλτιστες πρακτικές που εφαρμόζουν σε πεδία διοικητικής δράσης. Αντίστοιχοι διαδικτυακοί τόποι υπάρχουν σε χώρες ευρωπαϊκές ή μη.

Πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερα ότι σε πολλές χώρες υπάρχουν ιστοσελίδες, όπως η **ipaidabribe.com**, όπου οι πολίτες μπορούν να καταθέσουν τις εμπειρίες τους για τη δωροδοκία δημόσιων λειτουργών, με σκοπό την ταχεία διεκπεραίωση των υποθέσεων τους.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Από τις εργασίες του καινοτόμου εργαστηρίου προέκυψε σειρά προτάσεων σχετικά με τη βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου, την εισαγωγή καινοτόμων ρυθμίσεων, την οργανωτική αναδιάρθρωση των αντιστοίχων δομών και την υλοποίηση δράσεων με στόχο πάντοτε την αποτελεσματικότερη ενίσχυση της διαφάνειας και την πρόληψη και καταστολή των φαινομένων διαφθοράς. Κατατέθηκαν προτάσεις γενικού περιεχομένου αλλά και εξειδικευμένες ή επεξεργασμένες προτάσεις που θα μπορούσαν να αποτελέσουν και την αφορμή για την άμεση προώθηση νομοθετικών ρυθμίσεων και υλοποίηση δράσεων.

5.1 ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ - ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ

α. Προτάσεις ηλεκτρονικής διακυβέρνησης με στόχο τη διαφάνεια.

- Αποφυγή υπερβολικών προϋποθέσεων για την ανάπτυξη υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης
- Ανάπτυξη ηλεκτρονικών υπηρεσιών με στόχευση και προτεραιότητα στις εστίες διαφθοράς. Έμφαση και προτεραιότητα στην ανάπτυξη βασικών εφαρμογών που θα αποτελέσουν τα δομικά στοιχεία (building blocks) για την υιοθέτησή τους ως καταλύτες (enablers) για την περαιτέρω ανάπτυξη λύσεων
- Εφαρμογή μέσω της προσπάθειας για επίτευξη αρχικά μικρών και ευέλικτων στόχων (προγράμματα πιλότοι) και στη συνέχεια απολογισμός και προγραμματισμός νέων ενεργειών με επαναχρησιμοποίηση των καλών πρακτικών και ανθρώπινου δυναμικού
- Αναβάθμιση παρεχόμενων υπηρεσιών
- Απλούστευση διοικητικών διαδικασιών και μείωση γραφειοκρατικών βαρών
- Εξασφάλιση παρεμβάσεων στο υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο και σε διαφορετικούς κώδικες (π.χ. κώδικας ποινικής δικονομίας, αστικός κώδικας). Τονίστηκε ιδιαίτερα η ανάγκη για εναρμόνιση του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου με τον νόμο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σχετικά με την ενσωμάτωση του ηλεκτρονικού εγγράφου στη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης

- Επαναπροσδιορισμός του πλαισίου λειτουργίας της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα με στόχο τη συμβολή στη διαφάνεια
- «Να μην μηχανογραφήσουμε το χάος», να γίνει ανασχεδιασμός και στη συνέχεια υλοποίηση υπηρεσιών με βάση τις ανασχεδιασμένες αποδοτικές διαδικασίες
- Εντοπισμός μητρώων και καθορισμός ιδιοκτητών μητρώων, εξασφάλιση του πλαισίου διάθεσης αυτών για ανάπτυξη υπηρεσιών και διαλειτουργικότητα
- Τήρηση και ηλεκτρονική διάθεση ενιαίου δημοτολογίου, στο πλαίσιο λειτουργίας του Προγράμματος Καλλικράτης
- Παροχή ηλεκτρονικής υπηρεσίας προγραμματισμού ιατρικών πράξεων για την καταπολέμηση των φαινομένων διαφθοράς στο χώρο της υγείας (ραντεβού ιατρικών επισκέψεων και χειρουργείων)
- Υποχρέωση τήρησης ψηφιακής πληροφορίας και διαβαθμισμένης διάθεσής της μέσω ηλεκτρονικών υπηρεσιών
- Αξιοποίηση καλών πρακτικών, με τον εντοπισμό δράσεων από χώρες που έχουν επιτύχει σε τέτοιες ενέργειες και να υιοθέτηση λύσεων που θα επιβληθούν με ταυτόχρονη αντικατάσταση του υφιστάμενο πλαισίου

β. Προτάσεις για παρεμβάσεις και βελτιώσεις στη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης

- Υιοθέτηση θεσμού αξιολόγησης και πιστοποίησης φορέων της ελληνικής δημόσιας διοίκησης σε σχέση με το επίπεδο διαφάνειας, ενίσχυση του κοινού πλαισίου αξιολόγησης
- Μηχανισμοί απολογισμού και υιοθέτηση δεικτών προόδου, σε σχέση κυρίως με την εξυπηρέτηση του πολίτη και τη διαφάνεια. Ανατροφοδότηση και μηχανισμός υλοποίησης επεμβατικών ενεργειών
- Δράσεις διαφάνειας κάτω από μια ομπρέλα, συντονισμένες ενέργειες για αποδοτικότερο αποτέλεσμα
- Προσδιορισμός αποκλειστικών προθεσμιών για την ανταπόκριση της δημόσιας διοίκησης σε συναλλαγές και αλληλεπίδραση με τον πολίτη
- Ελεύθερη και ανοικτή δημοσιοποίηση του συνόλου των διοικητικών πράξεων, οριστικοποίηση σχεδίων πόλεων των δήμων, οριστικοποίηση γραμμής αιγιαλού

- Διαφάνεια της δράσης της δημόσιας διοίκησης και του μηχανισμού προμηθειών
- Με τη συμβολή της ΑΠΔΠΧ, να καθοριστεί η ισορροπία μεταξύ της διαφάνειας και της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (ενδεικτικά αναφέρθηκαν παραδείγματα σε σχέση με τη δημοσιοποίηση στοιχείων όπως ποιοι αποφύγανε να υπηρετήσουν, βαθμοί φοιτητών, αμοιβές δημοσίων υπαλλήλων, στοιχεία φόρου εισοδήματος)
- Νόμος για την καλή νομοθέτηση (better regulation) – Προτάθηκε η χρήση του «κανόνα 5-1» με την προσέγγιση ότι για κάθε 5 νομοθετήματα που καταργούνται να εισάγεται 1
- Ενέργειες για καλή νομοθέτηση και ανοικτή διαβούλευση των νομοθετικών πρωτοβουλιών
- Απλούστευση και κωδικοποίηση νομοθεσίας, και ειδικά της φορολογικής νομοθεσίας
- Αύξηση αντικειμενικών αξιών, μείωση φορολογικού συντελεστή
- Κατάργηση της τακτικής της περαίωσης – τακτοποίησης
- Εφαρμογή θεσμού και πλαισίου «ηλεκτρονικής δίκης»

γ. Προτάσεις για την αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και την ενίσχυση του ρόλου του πολίτη

- Αξιοκρατική επιλογή του προσωπικού, αξιολόγηση, συμμετοχή του πολίτη στη διαδικασία της αξιολόγησης
- Ανάγκη για αλλαγή κουλτούρας – τόσο για τον δημόσιο υπάλληλο όσο και για τον πολίτη – για υπακοή στους νόμους.
- Κίνητρα, ξεκάθαροι στόχοι για τους εμπλεκόμενους στις διαδικασίες της δημόσιας διοίκησης
- Συμμετοχή του πολίτη, άσκηση κριτικής, συμμετοχή στην λήψη αποφάσεων.
- Υλοποίηση υπηρεσίας που θα δίνει τη δυνατότητα στον πολίτη να ασκεί κριτική και να σχολιάζει δημόσια Έγγραφα, Υπηρεσίες αλλά και το προσωπικό της δημόσιας διοίκησης με το οποίο αλληλεπιδρά
- Ανάπτυξη κουλτούρας διαφάνειας στον πολίτη και το δημόσιο υπάλληλο
- Αυτόματη πρόσβαση του πολίτη στα έγγραφα που τον αφορούν

- Άνοιγμα όλων των εγγράφων
- Πρόσβαση στο ποιος έχει πρόσβαση στα έγγραφα
- Επικοινωνιακές δράσεις
- Εκπαίδευση και ενημέρωση με έμφαση στην ανάπτυξη κουλτούρας διαφάνειας και την αλλαγή νοοτροπίας σε σχέση με το ρόλο του πολίτη ως επίκεντρο κάθε διαδικασίας και υπηρεσίας της δημόσιας διοίκησης.

δ. Προτάσεις για τη λειτουργία των ελεγκτικών μηχανισμών.

Αν και η λειτουργία των ελεγκτικών μηχανισμών είναι κυρίως παράγοντας καταστολής των φαινομένων διαφθοράς, διατυπώθηκε από τους συνομιλητές η μεγάλη σημασία του σωστού σχεδιασμού των δομών των μηχανισμών αυτών και της αποτελεσματικής λειτουργίας τους ως παράγοντας πρόληψης της διαφοράς και ενίσχυσης της διαφάνειας.

Στο πλαίσιο αυτό διατυπώθηκαν οι παρακάτω προτάσεις:

- Υλοποίηση μηχανισμού θεσμικής και νομικής θωράκισης των ελεγκτών
- Ανάπτυξη θεσμού και αποτελεσματικού μηχανισμού ελέγχου των ελεγκτών
- Ενίσχυση του θεσμού του γενικού επιθεωρητή της δημόσιας διοίκησης και άλλων σχετικών φορέων και στελέχωση αυτών, όπου απαιτείται, για αποτελεσματική λειτουργία
- Συνεχής εκπαίδευση στελεχών ελεγκτικών μηχανισμών

5.2. ΕΛΕΓΧΟΣ - ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗ – ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΤΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ

α. Γενικές προτάσεις νομοθετικού περιεχομένου:

- Λήψη μέτρων, νομοθετικών και οργανωτικών, για την επιτάχυνση κατά την απονομή ποινικής δικαιοσύνης και την ταχεία εκδίκαση των πειθαρχικών υποθέσεων, όπως η πρόβλεψη αποκλειστικών προθεσμιών για την ολοκλήρωση των σχετικών διαδικασιών και η παρακολούθηση των υποθέσεων μέσω βάσεων δεδομένων.
- Συνέχιση και εντατικοποίηση των προσπάθειών για την απλούστευση διοικητικών διαδικασιών και νομοθετικού πλαισίου

- Ενίσχυση των ήδη υπαρχουσών υπηρεσιών και γραφείων εσωτερικού ελέγχου και σύσταση αντίστοιχων υπηρεσιακών μονάδων όπου δεν υπάρχουν
- Ενημέρωση των πολιτών σχετικά με τις αρμοδιότητες και το έργο των ελεγκτικών μηχανισμών
- Καθιέρωση αξιοκρατικών συστημάτων για την πρόσληψη προσωπικού, όπου δεν εμπλέκεται το ΑΣΕΠ και για την υπηρεσιακή εξέλιξη του ήδη υπηρετούντος
- Αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας για την αποπροσωποποίηση της επαφής πολιτών και δημόσιας διοίκησης
- Κωδικοποίηση και απλούστευσης της νομοθεσίας σε κρίσιμους τομείς διοικητικής δράσης όπως τα πολεοδομικά θέματα ή η φορολογία.
- Κατάργηση διοικητικών εγκυκλίων που αναφέρονται σε προϊσχύσαν νομοθετικό πλαίσιο

β. Προτάσεις σχετικά με τις διαδικασίες ελέγχου και τους ελεγκτικούς μηχανισμούς

- Συγχώνευση των ελεγκτικών σωμάτων ή σύσταση ενός μόνο ελεγκτικού σώματος για τον καλύτερο συντονισμό των ελέγχων
- Πλήρης αξιοποίηση της διαθέσιμης τεχνολογίας κατά τη διενέργεια των ελέγχων και απεριόριστη πρόσβαση από τους ελεγκτικούς μηχανισμούς σε όλα τα στοιχεία και δεδομένα που διαθέτει η διοίκηση
- Τυποποίηση των ελέγχων και προγραμματισμός τους ώστε να επιτυγχάνεται ο έλεγχος επαρκούς δείγματος κάθε φορά
- Χαρτογράφηση της διαφθοράς όπου αυτό είναι δυνατό όπως για παράδειγμα στα νοσοκομεία και της πολεοδομίες
- Συντονισμός, τόσο οριζόντιος όσο και κάθετος των ελέγχων στη δημόσια διοίκηση
- Επικέντρωση ανά συγκεκριμένες χρονικές περιόδους του ελεγκτικού έργου και της συνακόλουθης δυναμικής όλων των ελεγκτικών μηχανισμών σε συγκεκριμένο πεδίο διοικητικής δράσης κατά το πρότυπο που παρουσίασε ο κ. Fishman
- Ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου προστασίας όσων και ιδίως των δημοσίων υπαλλήλων που καταγγέλλουν ή παρέχουν πληροφορίες για τη διάπραξη παράνομων πράξεων

- Ανάρτηση των εκθέσεων και πορισμάτων ελέγχου των σωμάτων και υπηρεσιών επιθεώρησης και ελέγχου στο διαδίκτυο με σεβασμό στην προστασία των ευαίσθητων και μη προσωπικών δεδομένων
- Δημιουργία μοναδικής πύλης εισόδου – υποδοχής καταγγελιών στο πλαίσιο της δημόσιας διοίκησης
- Απαγόρευση διενέργειας περαιτέρω ΕΔΕ ή πειθαρχικής ανάκρισης για τη διερεύνηση πράξεων ή παραλείψεων όταν έχει ήδη διενεργηθεί σχετικός έλεγχος και έχει συνταχθεί πόρισμα ή έκθεσης ελέγχου για το ίδιο περιστατικό από σώμα ή υπηρεσία επιθεώρησης και ελέγχου
- Ο ποινικός δικαστής που επιλαμβάνεται υποθέσεως υπαλλήλου κατά την πρώτη εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο να μην αλλάζει μετά την ενδεχόμενη αναβολή εκδίκασης της υπόθεσης και να παραμένει ο ίδιος μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης επ' αυτής
- Να μην καλούνται να καταθέτουν ως μάρτυρες ενώπιον δικαστηρίων ή κατά την προδικασία οι συντάκτες πορισμάτων ή εκθέσεων ελέγχου που λαμβάνονται υπόψη ως αποδεικτικά στοιχεία
- Να υπόκειται σε περιορισμένη ποσόστωση η δυνατότητα άριστης βαθμολόγησης των υπαλλήλων κάθε υπηρεσιακής μονάδας

γ. Προτάσεις για τις πολεοδομίες και την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας:

- Μείωση του αριθμού των πολεοδομιών στου ηπειρωτικούς νομούς και αύξηση του αριθμού των πολεοδομιών στη νησιωτική χώρα
- Πρόβλεψη για υποχρεωτική ελάχιστη στελέχωση κάθε πολεοδομίας με συγκεκριμένες ειδικότητες
- Υποχρεωτική εκπαίδευση των υπαλλήλων των πολεοδομιών σε θέματα πολεοδομικής νομοθεσίας
- Ορθολογικοποίηση των προστίμων ανέγερσης και διατήρησης αυθαιρέτων κατασκευών
- Λειτουργία υπηρεσίας κατεδάφισης αυθαιρέτων κατασκευών εκτός του πλαισίου της τοπικής αυτοδιοίκησης σε περιφερειακό ή κεντρικό επίπεδο

- Δημιουργία βάσης περιβαλλοντικών δεδομένων με ανάρτηση όλων των σχετικών αποφάσεων, πράξεων και πληροφοριών (μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων, πράξεις διαπίστωσης παράνομων πράξεων και επιβολής προστίμων κλπ)

δ. Ειδική πρόταση

Πρέπει να επισημανθεί ότι σε συνέχεια των ανωτέρω προτάσεων διαπιστώθηκε ότι θα ήταν σκόπιμη **η διοργάνωση περαιτέρω εργαστηρίων** με αντικείμενο συζήτησης τα συγκεκριμένα πεδία ελέγχου διοικητικής δράσης που αναδείχθηκαν, δηλαδή τον έλεγχο της εφαρμογής της πολεοδομικής και περιβαλλοντικής νομοθεσίας, τους κάθε είδους (οικονομικούς, διαχειριστικούς, διοικητικούς) ελέγχους των μονάδων παροχής ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, την εποπτεία και τον έλεγχο των δαπανών των φορέων κοινωνικής ασφάλισης καθώς και τους ελέγχους των οικονομικών υπηρεσιών και των φορέων των ΟΤΑ.

5.3. ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ – ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ - ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ.

α. Προτάσεις για την ενίσχυση του ρόλου δημοσίων υπαλλήλων και πολιτών

- συγγραφή αναλυτικών εγχειριδίων για τη δημόσια διοίκηση, τους υπαλλήλους και την επαφή με τους πολίτες (πχ. κώδικας συμπεριφοράς, επίσημη διεύθυνση επικοινωνίας για κάθε υπάλληλο)
- συνεχείς και ευέλικτες δράσεις ενημέρωσης και εκπαίδευσης, μαθήματα και ειδικά μαθήματα στην ίδια την ΔΔ
- παρέμβαση σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης με παραδείγματα μέσα από το ίδιο το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, με έμφαση στην προστασία του περιβάλλοντος
- δημιουργία δικτύου δημοσίων υπαλλήλων και πολιτών τόσο για την συνεργασία στην παροχή καλύτερων δημοσίων υπηρεσιών όσο και για την καταγγελία της διαφθοράς.
- διερεύνηση εφαρμογής στην Ελλάδα μοντέλων κινητοποίησης της κοινωνίας πολιτών σε σχέση με τη δημόσια διοίκηση, όπως για παράδειγμα το gonloop στις ΗΠΑ.

β. Προτάσεις για αλλαγή της εικόνας που έχουν οι πολίτες για τις δημόσιες υπηρεσίες

- **στοχευμένες παρεμβάσεις** σε συγκεκριμένες καταστάσεις και υπηρεσίες, (πχ. κατάργηση κάποιων διαδικασιών **στις πολεοδομίας** και ανάθεση σε άλλους φορείς)
- **συνολικός ανασχεδιασμός υπηρεσιών και διαδικασιών** και όχι μόνο "απλοποίηση". Για παράδειγμα τα πολλά σημεία ελέγχων, καθιστούν μη αποτελεσματικό τον ίδιο τον έλεγχο.
- κατηγοριοποίηση, καλή συγγραφή εγγράφων και πληροφοριών, και **αναδιοργάνωση των υπηρεσιών στη λογική του μαύρου κουτιού**, ώστε ο πολίτης να έχει τη μικρότερη δυνατή επαφή με τη διοίκηση και τις διαδικασίες της
- περαιτέρω επένδυση στο μοντέλο της **Διαύγειας για νέες υπηρεσίες** πχ. προσλήψεις ειδικευόμενων γιατρών

γ. Προτάσεις θεσμικού χαρακτήρα - σηματοδότηση αλλαγών

- αναμόρφωση πλαισίου λειτουργίας της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, με στόχο τη συμβολή στη διαφάνεια
- αξιοποίηση καλών προτάσεων στις διαβουλεύσεις και προτάσεις για νομοσχέδια και εύκολο τρόπο με **like για την έκφραση μια άποψης** στη λογική των κοινωνικών μέσων
- άμεση σύνδεση με το νόμο ηλεκτρονικής διακυβέρνησης για την ψηφιοποίηση υπηρεσιών και ιδίως στο κομμάτι της πρότασης και υλοποίησης νέων υπηρεσιών
- υποχρεωτική ανάρτηση όλων των **αποφάσεων του ΔΣ των ΜΚΟ** που έχουν λάβει κρατικές επιδοτήσεις τα τελευταία χρόνια
- όλες οι παρεμβάσεις να γίνονται λαμβάνοντας υπόψη ότι: **"ο ειδικός για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση είναι ο πολίτης"**.

5.4. ΚΟΙΝΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Από τις εργασίες και των τριών επιμέρους εργαστηρίων προέκυψαν κάποια κοινά συμπεράσματα και προτάσεις που σχηματικά παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

«ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ – ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ»

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ
Φόβος καταγγελίας της διαφθοράς από τους πολίτες	Απλούστευση διαδικασιών
Ελλιπής εκπαίδευση των δημοσίων υπαλλήλων	Αξιοκρατική επιλογή και εξέλιξη δημοσίων υπαλλήλων
Πολυνομία και κακή νομοθέτηση	Συνεχής εκπαίδευση δημοσίων υπαλλήλων
Μη απαξίωση της διαφθοράς «η διαφθορά είναι μαγκιά»	Ελαχιστοποίηση επαφής πολιτών – δημόσιων υπηρεσιών
Καθυστέρηση απονομής δικαιοσύνης	Στόχευση ελέγχων δημόσιας διοίκησης
Αναποτελεσματικοί έλεγχοι δημόσιας διοίκησης	Διασύνδεση βάσεων δεδομένων στη δημόσια πληροφορία
Αναποτελεσματικός πειθαρχικός έλεγχος	Δημιουργία βάσης γεωχωρικών και περιβαλλοντικών δεδομένων
	Ταχύτερη απονομή δικαιοσύνης
	Μείωση αριθμού πολεοδομιών

6. ΣΧΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΩΝ – ΟΛΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ

Ένα σχέδιο εφαρμογής πολιτικών για την ενίσχυση της διαφάνειας, την προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, την πρόληψη και καταστολή των φαινομένων διαφθοράς και την εμπλοκή της κοινωνίας των πολιτών, μέσα από την προώθηση διαδικασιών διαβούλευσης, απεικονίζεται σχηματικά στον ακόλουθο πίνακα:

ΟΛΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ

ΤΟΜΕΙΣ	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ	ΑΡΜΟΔΙΑ ΟΡΓΑΝΑ / ΦΟΡΕΙΣ
I. Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση	Βελτίωση υφιστάμενων δράσεων Απλούστευση διοικητικών διαδικασιών μέσω διαδικτύου Αξιοποίηση καλών πρακτικών Ανάπτυξη υπηρεσιών G2G Building blocks – enablers υπηρεσιών Ανάρτηση δημοσίων δεδομένων και πληροφοριών Διασύνδεση βάσεων δεδομένων Δημιουργία βάσης γεωχωρικών δεδομένων Ηλεκτρονική δίκη Προτάσεις για νέες υπηρεσίες	Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Υπουργείο Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων

II. Δημόσια Διοίκηση	Πλήρης διαφάνεια διοικητικών πράξεων Από το «διοικητικό» στο «ηλεκτρονικό έγγραφο» Νόμος για την καλή νομοθέτηση (better regulation) Μείωση αριθμού πολεοδομιών Κατάργηση φορολογικής περαίωσης και πολεοδομικής τακτοποίησης Απλούστευση φορολογικής νομοθεσίας Αναμόρφωση αγορανομικού κώδικα	Υπουργείο Εσωτερικών Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης Υπουργείο Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής Υπουργείο Οικονομικών
III. Ελεγκτικοί Μηχανισμοί	Συνεχής εκπαίδευση στελεχών ελεγκτικών μηχανισμών Μηχανισμός ελέγχου των ελεγκτών Ενίσχυση του θεσμού του Γ.Ε.Δ.Δ. Θεσμική και νομική θωράκιση των ελεγκτών Συγχώνευση Ελεγκτικών Σωμάτων Προγραμματισμός Ελέγχων Απαγόρευση Ε.Δ.Ε. μετά από πόρισμα επιθεώρησης Συντονισμός Ελέγχων Μοναδική Πύλη εισόδου καταγγελιών πολιτών	Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης Σώματα και Υπηρεσίες Επιθεώρησης και Ελέγχου
IV. Ανθρώπινο Δυναμικό και Εκπαίδευση	Αξιοκρατική επιλογή και εξέλιξη του προσωπικού Συνεχής επιμόρφωση δημοσίων υπαλλήλων Ποσόστωση άριστης βαθμολογίας ανά	Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

	υπηρεσία Αναμόρφωση πειθαρχικού δικαίου Οδηγός Συμπεριφοράς στη δημόσια διοίκηση Πρόβλεψη για στελέχωση πολεοδομιών με ειδικότητες Αξιοποίηση αποφοίτων Ε.Σ.Δ.Δ.Α.	Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης
V. Διαβούλευση και Κοινωνία Πολιτών	Αξιοποίηση καλών πρακτικών στις διαβουλεύσεις Συνεχείς δράσεις ενημέρωσης και εκπαίδευσης Ειδικά μαθήματα για δημοσίους υπαλλήλους Δημιουργία δικτύου υπαλλήλων και πολιτών Συνεργασίες με κοινωνικούς εταίρους Προτάσεις για νέες υπηρεσίες Ανάληψη διεθνών πρωτοβουλιών Εκπαίδευση πολιτών για θέματα διαφθοράς σε όλες τις βαθμίδες Μείωση επαφής πολιτών- δημόσιων υπηρεσιών Εκπαίδευση στην προστασία του περιβάλλοντος	Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΜΕ ΘΕΜΑ
«ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ - ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ
Ε.Κ.Δ.Δ.Α. Αίθουσα 108**

Τρίτη 07 Ιουνίου 2011

09:30-10:00 Προσέλευση συμμετεχόντων

10:00-11:00 Έναρξη - Ολομέλεια

«Ενίσχυση της διαφάνειας - Καταπολέμηση της
διαφθοράς»

Τοποθετήσεις συμμετεχόντων στη Διαβούλευση

11:00-14:00 Παράλληλες συνεδριάσεις των τριών εργαστηρίων:

Α.«Ενίσχυση της διαφάνειας, πρόληψη φαινομένων διαφθοράς.»

Β.«Καταστολή φαινομένων διαφθοράς, ελεγκτικοί μηχανισμοί,
πειθαρχική διαδικασία, απονομή δικαιοσύνης.»

Γ.«Εκπαίδευση, ευαισθητοποίηση, κινητοποίηση των πολιτών.»

14:00-14:45 Ελαφρύ Γεύμα.

14:45-15:45 Παράλληλες συνεδριάσεις των τριών εργαστηρίων με
αντικείμενο τη συζήτηση και εξέταση των κειμένων και
συμπερασμάτων που θα έχουν διαμορφωθεί από τους
συντάκτες-rapporteurs σε συνεργασία με τους συντονιστές.

15:45-16:45 Ανακοίνωση συμπερασμάτων – προτάσεων από εισηγητές
των ομαδικών εργαστηρίων στην Ολομέλεια του Εργαστηρίου/
Σύνοψη συμπερασμάτων του Εργαστηρίου / Ερωτήσεις-
Συζήτηση

2. ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ

Η έναρξη των εργασιών του καινοτόμου εργαστηρίου έγινε από τον κ. Ν. Γεωργαράκη, Γενικό Γραμματέα Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης & Αυτοδιοίκησης.

Την ολομέλεια του εργαστηρίου συντόνισε ο Διευθυντής του ΙΝΕΠ, κ. Ν. Μπελιάς,

Στα επιμέρους εργαστήρια συμμετείχαν:

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 1				
A/A	ΟΝΟΜΑ	ΕΠΩΝΥΜΟ	ΦΟΡΕΑΣ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ
1	Ευαγγελία	Κοντοσταθάκου	Δήμος Αθηναίων	Αντιδήμαρχος Συντονίστρια
2	Νάνσυ	Ρουτζούνη	ΥΠ.ΕΣ.Α.Η.Δ.	Εμπειρογνώμων Πληροφορικής Rapporteur
3	Διομήδης	Σπινέλλης	Γ. Γ. Πληροφοριακών Συστημάτων	Γενικός Γραμματέας
4	Silver	Meikar	E-Governance Academy Foundation	Former MP
5	Nele	Leosk	E-Governance Academy Foundation	Program Director
6	Κωνσταντίνος	Φούσκας	Πανεπιστήμιο Μακεδονίας	Λέκτορας
7	Απόστολος	Ξυράφης	Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή	Διευθυντής
8	Ιωάννης	Δήμας	Γ. Γ. Πληροφοριακών Συστημάτων	Σύνδεσμος
9	Ηλίας	Κορομηλάς	Γενική Γραμματεία Κυβέρνησης	Ειδικός Σύμβουλος
10	Σταύρος	Ντεγιαννάκης	Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδας	Εκπρόσωπος
11	Ελευθέριος	Λυκουρόπουλος	Κτηματολόγιο Α.Ε.	Διευθυντής Πληροφορικής
12	Γεωργία	Κορελλά	ΓΡ. Υφυπ. Περ. Ανταγωνιστικότητας	Ειδικός Συνεργάτης
13	Αθηνά	Αντωνίου	ΥΠΕΣΑΗΔ	Νομικός

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 2

A/A	ΟΝΟΜΑ	ΕΠΩΝΥΜΟ	ΦΟΡΕΑΣ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ
1	Παρασκευάς	Νομικός	Σώμα Ελεγκτών - Επιθεωρητών Δημόσιας Διοίκησης	Προϊστάμενος Επιθεωρητής Συντονιστής
2	Νικόλαος	Δουλαδέρης	Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης	Επιθεωρητής Rapporteur
3	Ιωάννης	Ιωαννίδης	Γ. Γ. Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	Γενικός Γραμματέας
4	Φωκίων	Γεωργακόπουλος	Νομικό Συμβούλιο του Κράτους	Πρόεδρος
5	Αριστείδης	Κορεάς	Άρειος Πάγος	Αντιεισαγγελέας Πρωτοδικών
6	Καλλιόπη	Σπανού	Συνήγορος του Πολίτη	Συνήγορος του Πολίτη
7	Μαργαρίτα	Καραβασίλη	Ε.ή Γρ. Επιθ. Περιβάλλοντος	Ειδική Γραμματέας
8	Λέανδρος	Ρακιντζής	Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης	Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης
9	Αριστείδης	Μπουρδάρας	Σώμα Ελεγκτών - Επιθεωρητών Δ.Δ.	Ειδικός Γραμματέας
10	Ηλίας	Δόλγυρας	ΑΔΕΔΥ	Εκπρόσωπος
11	Alex	Fishman		Engineer
12	Παναγιώτης	Μέρκος	Ε. Υ. Επιθ. Περιβάλλοντος	Γενικός Επιθεωρητής
13	Άννα	Λιγωμένου	Ελεγκτικό Συνέδριο	Σύμβουλος
14	Ανάργυρος	Κουτσιλιέρης	Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Ελέγχων	Γενικός Διευθυντής
15	Μαρία	Γαβουνέλη	Πανεπιστήμιο Αθηνών	Καθηγήτρια
16	Βικτωρία	Νέμπαρη	Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος	Προϊστάμενος Τμήματος
17	Έλενα	Χούντα	Αρχή Κατ/σης Νομ/σης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες	Εκπρόσωπος
18	Γεώργιος	Κοροβέσης	ΓΕΔΔ	Ειδικός Επιθεωρητής
19	Νικόλαος	Βίττης	Συνήγορος του Πολίτη	Ειδικός Επιστήμονας
20	Μαρία	Λιάδη	Συνήγορος του Πολίτη	Ειδικός Επιστήμονας
21	Χρήστος	Κονδύλης	Ελληνική Αστυνομία	Προϊστάμενος Τμήματος
22	Κωνσταντίνος	Μαυρίκης	Σ. Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας	Επιθεωρητής
23	Σιδέρης	Ζήσης	ΕΚΔΔΑ	Στέλεχος ΕΚΔΔΑ

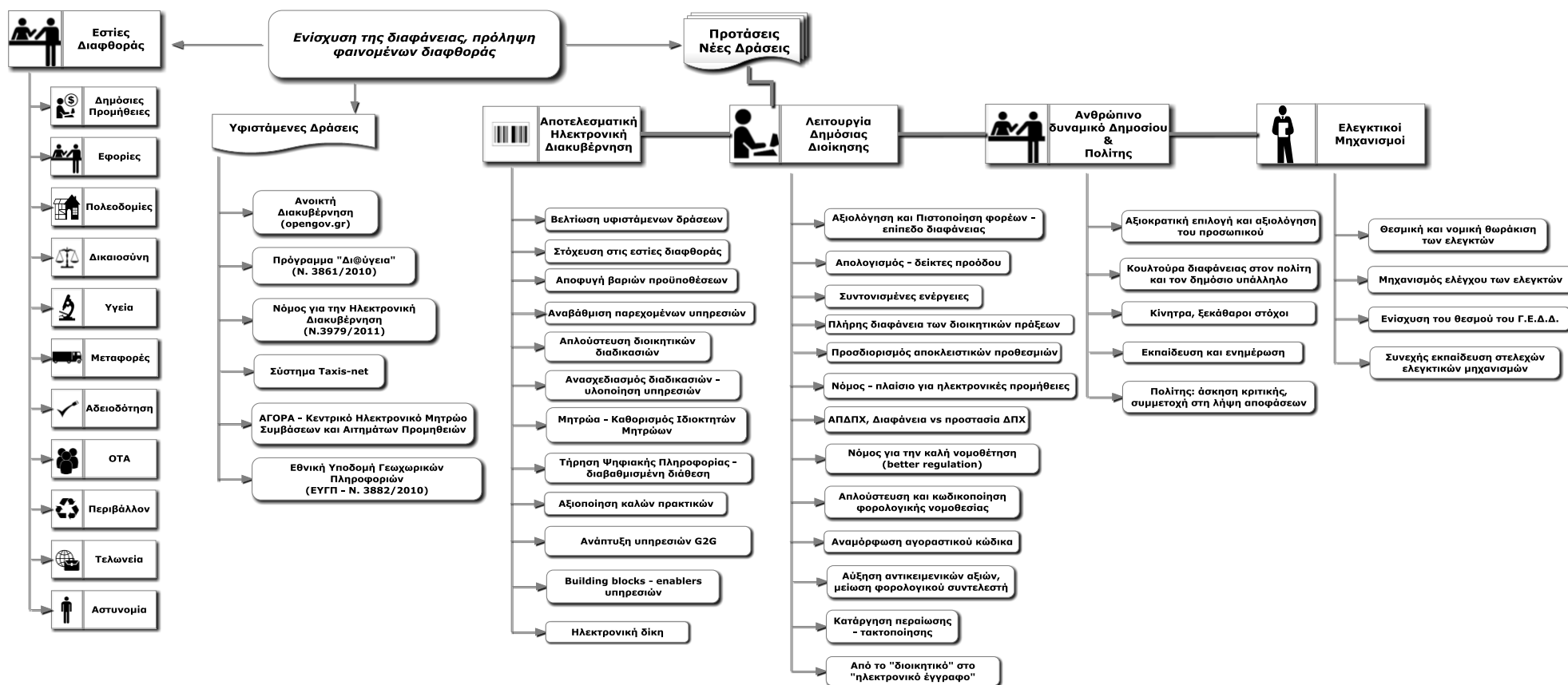
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 3

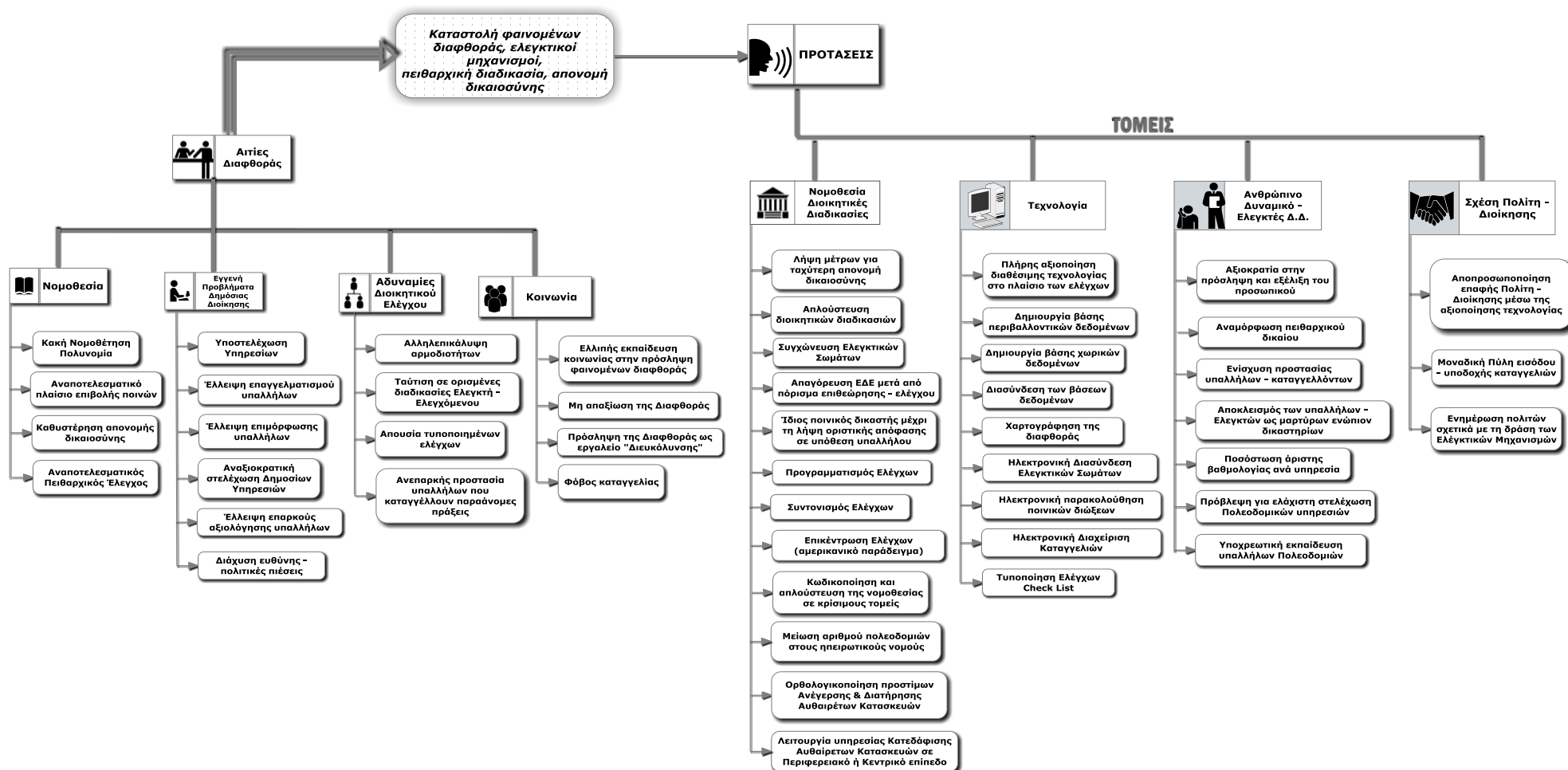
A/A	ΟΝΟΜΑ	ΕΠΩΝΥΜΟ	ΦΟΡΕΑΣ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ
1	Ανατολή	Κοζάρη	ΕΚΔΔΑ	Υπεύθυνη Σπουδών και Έρευνας Συντονίστρια
2	Αθανάσιος	Πρίφτης	Ομάδα Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης	Σύμβουλος Rapporteur
3	Στέφανος	Κομνηνός	Γενική Γραμματεία Εμπορίου	Γενικός Γραμματέας
4	Παναγιώτης	Αλεξόπουλος	Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης	Προϊστάμενος Γραμματείας ΓΕΔΔ
5	Γιάννης	Μιχαήλ	Ελληνική Εταιρεία Περ/ντος και Πολιτισμού	Πρόεδρος
6	Γεώργιος	Χαραλαμπό- πουλος	Σώμα Ελεγκτών - Επιθεωρητών Δ.Δ.	Προϊστάμενος Επιθεωρητής
7	Λευτέρης	Αντωνακό- πουλος	"Διεθνής Διαφάνεια Ελλάς"	Αντιπρόεδρος
8	Αναστασία	Μάνου	"Διεθνής Διαφάνεια Ελλάς"	Γενική Γραμματέας
9	Φώτιος	Ρούτσης	Ομάδα Ηλ. Διακυβέρνησης	Σύμβουλος
10	Πρόδρομος	Τσιαβός	Ειδική Γραμματεία Ψηφιακού Σχεδιασμού	Συνεργάτης Ειδικού Γραμματέα
11	Σπύρος	Αθανασίου	Ιν. Πλ. Συστημάτων και Προσομοίωσης/ Ερευνητικό Κέντρο "Αθηνά"	Επιστημονικός Συνεργάτης
12	Αθανάσιος	Δεληγιάννης	Μ.Κ.Ο. "Tech Oasis"	Εκπρόσωπος
13	Γεώργιος	Καραμανώλης	Ομάδα Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης	Σύμβουλος
14	Βιλελμίνη - Σοφία	Φωτοπούλου	Γενική Γραμματεία Εμπορίου	Προϊσταμένη Τμ. Θεσμικών Ρυθμίσεων
15	Αναστάσιος	Παπαζαρίφης	ΥΠ.ΕΣ.Η.Δ.	Ειδικός Επιστήμονας
16	Μάνος	Παυλάκης	Μ.Κ.Ο. "Youthnet Hellas"	Εκπρόσωπος
17	Αλέξανδρος	Μελίδης	Μ.Κ.Ο. "Tech Oasis"	Εκπρόσωπος

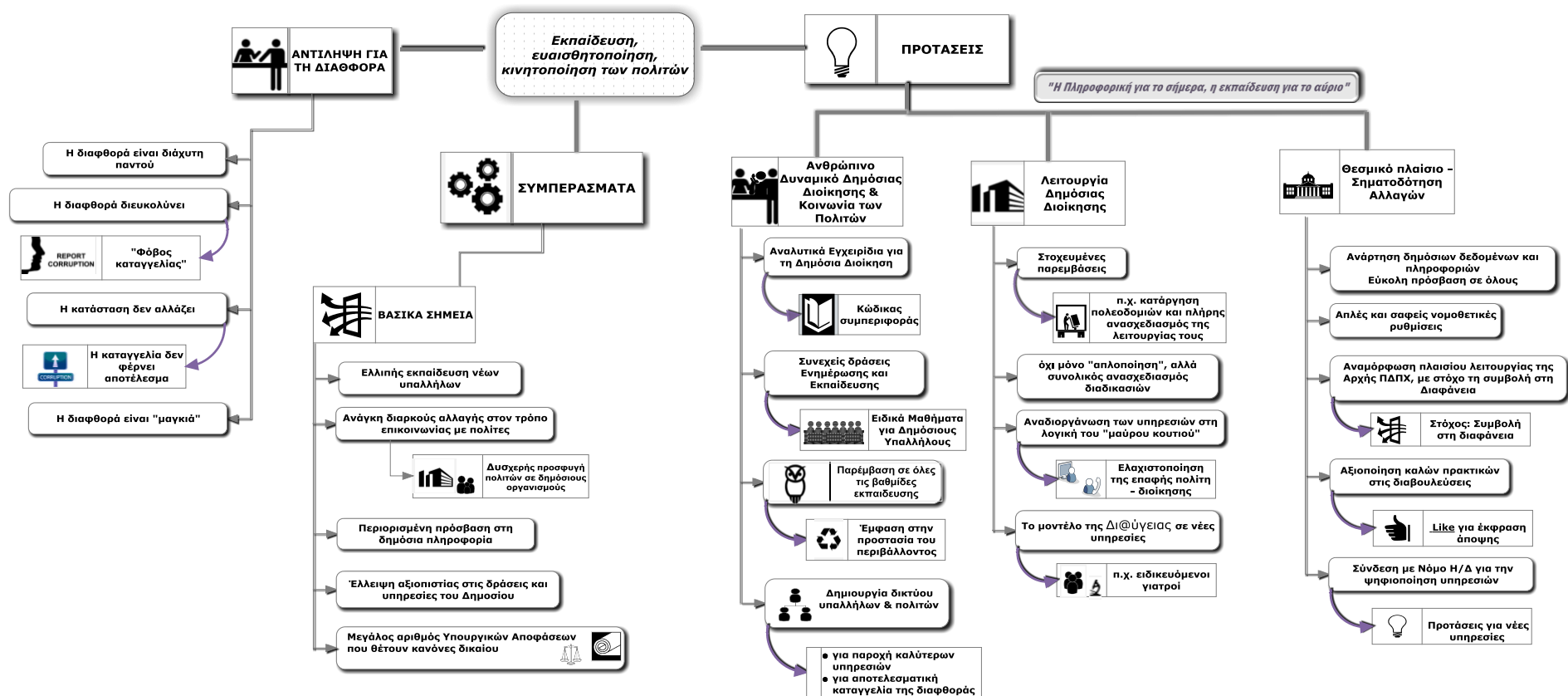
3. Διαγραμματική Απεικόνιση Συμπερασμάτων και Προτάσεων των Εργαστηρίων

Εργαστήριο 1: "Ενίσχυση της διαφάνειας, πρόληψη φαινομένων διαφθοράς"

ANNEXES

PROGRAMME OF INNOVATIVE WORKSHOP
**“ON STRENGTHENING TRANSPARENCY AND FIGHTING AGAINST
CORRUPTION”**

EKDDA, Class 108

Tuesday 07 June

09:30-10:00 Registration

10:00-11:00 Opening – Plenary Session

«Strengthening transparency – Fighting against corruption»

Points of participants on Deliberation

11:00-14:00 Parallel sessions of the 3 workshops:

A. «Reinforcement of transparency, prevention of phenomena of corruption.»

B. «Restraint of phenomena of corruption, controlling and auditing mechanisms, disciplinary procedure, service of justice.»

Γ. «Training, activation, mobilization of citizens.»

14:00-14:45 Lunch.

14:45-15:45 Parallel sessions of the 3 workshops on the ground of discussion and examination of papers and conclusions being formulated by rapporteurs in cooperation with coordinators.

15:45-16:45 Announcement of conclusions-proposals by rapporteurs of workshops on the plenary session / Summary of conclusions / Questions- Discussion

2. DRAFT PAPER

The National Centre for Public Administration and Local Government intends to open a wide dialogue and to bring forward cohesive solutions on crucial matters and key sectors of government politics concerning the contemporary socio- economic reality and the problems the Greek public administration faces.

Based on this framework, a workshop “Strengthening Transparency – Fighting Corruption” will take place in Athens, on Tuesday 07 June 2011.

Main target of this workshop is to identify the problems, recommend practices and immediate solutions on sectors where phenomena of maladministration and corruption are emerging. Furthermore, there will be a concern for the wider participation and enhancing of groups and social networks of citizen on the field of the fight against corruption.

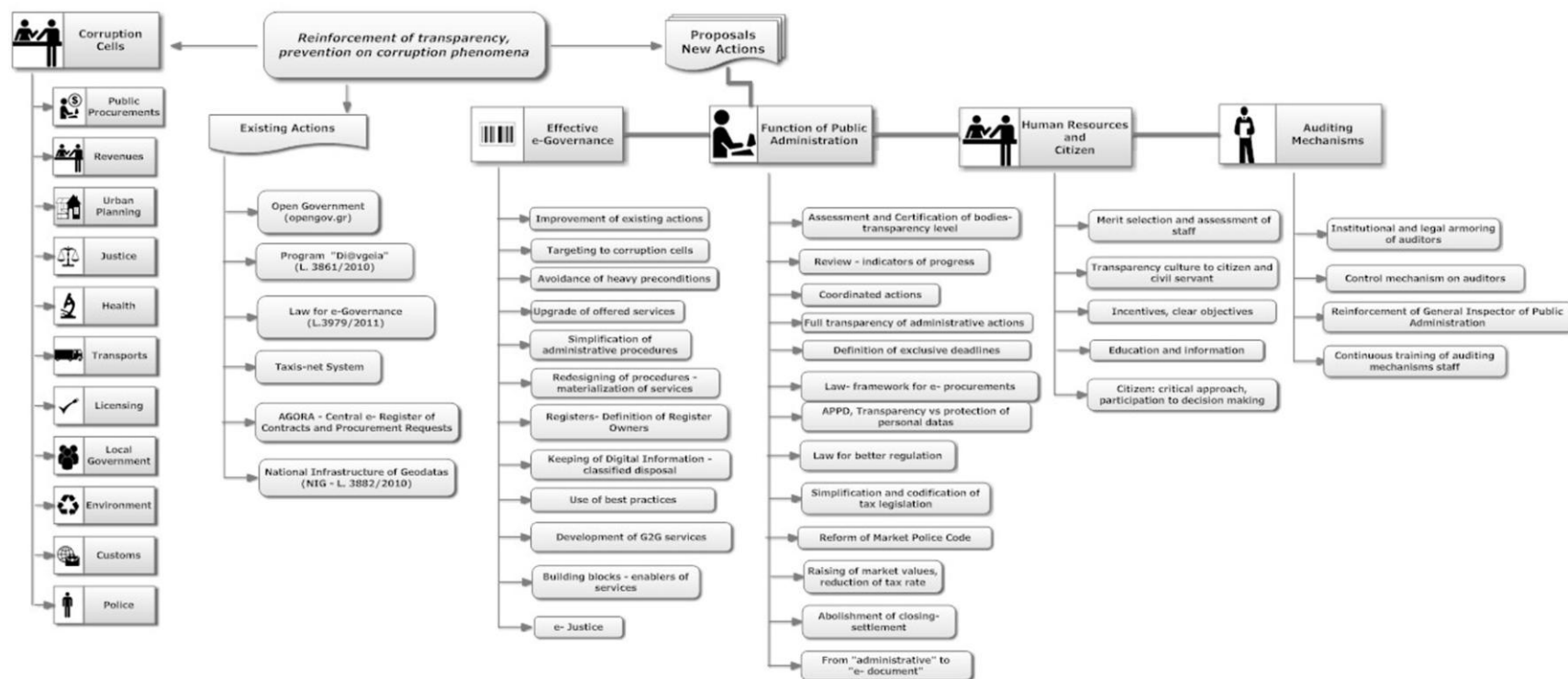
Round Tables

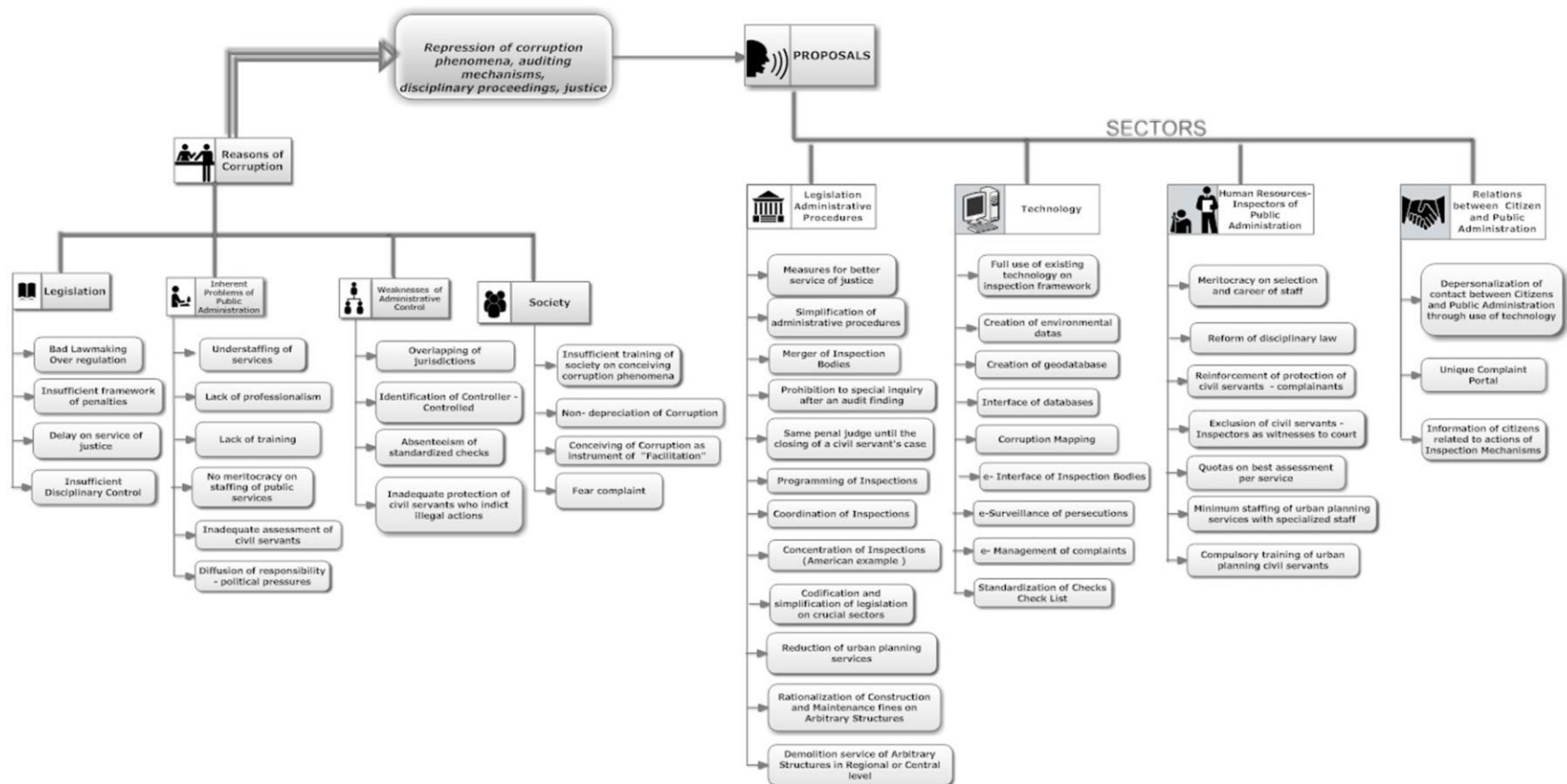
- Reinforcement of transparency, prevention against phenomena of corruption.
- Auditing mechanisms, disciplinary procedure, service of justice.
- Training, activation, mobilization of citizens.

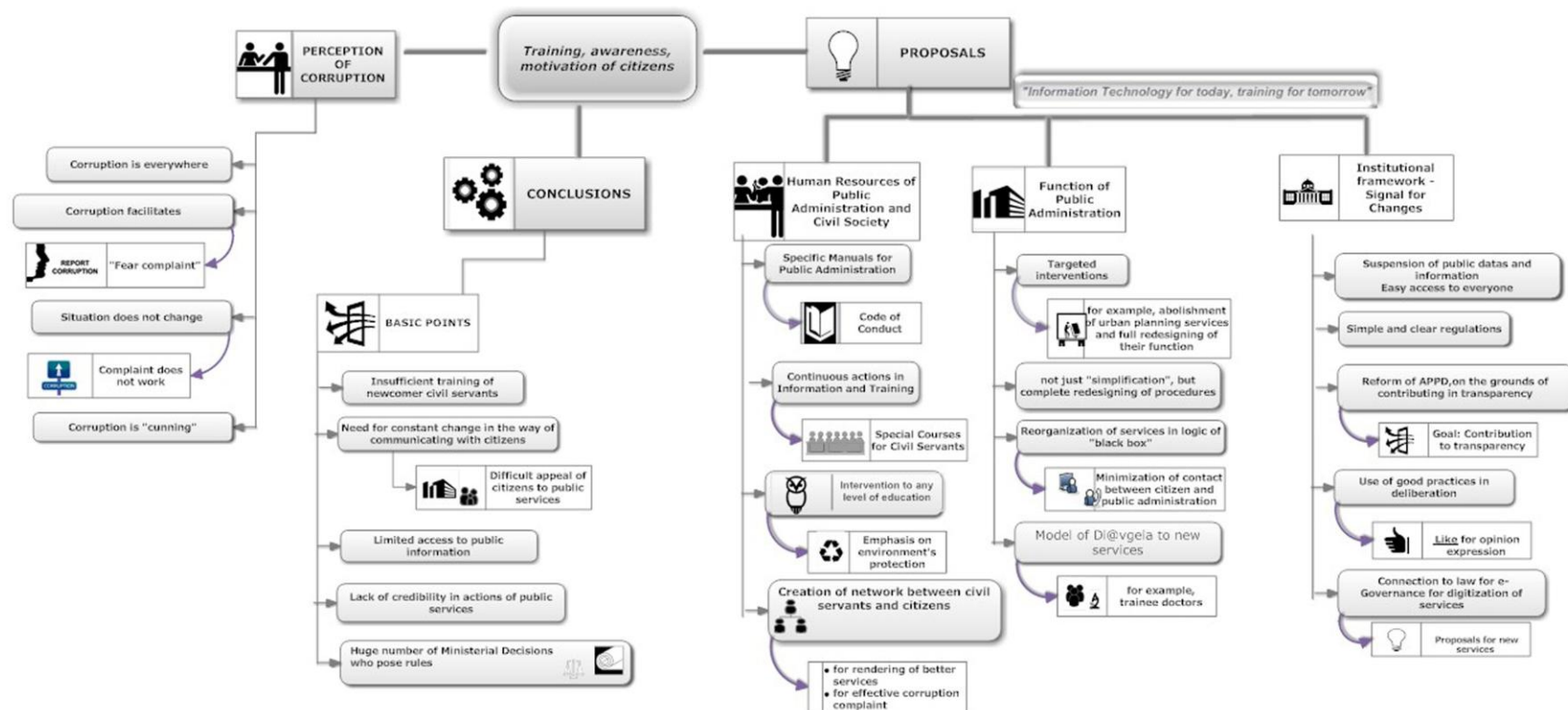
Thus, through the whole process of workshop, a common and comprehensive perception of all the social participants is to come to reality on the wide sense of the task and to underline a proposal of common strategy for the next levels of implementation and development.

A **Policy Paper**, which comprises all the conclusions of the round tables will contribute in the formulation of a Road Map with actions for further training of civil servants on the grounds of reinforcement of transparency and the fight against corruption.

3. CONCLUSIONS AND PROPOSALS DIAGRAMMS - FLOWCHARTS

4. INDEX OF JOINT CONCLUSIONS AND PROPOSALS OF INNOVATIVE WORKSHOP

«REINFORCEMENT OF TRANSPARENCY – REPRESSION OF CORRUPTION»

<u>CONCLUSIONS</u>	<u>PROPOSALS</u>
Fear complaint of citizens	Simplification of procedures
Inadequate training of civil servants	Merit selection of staff and career of civil servants
Overregulation and bad lawmaking	Continuous training of civil servants
Non- depreciation of corruption, “corruption is cunning”	Minimization of contact between citizens and civil services
Delay on service of justice	Targeting of public administrations audits
Insufficient audits of public administration	Interface of databases to public information
Insufficient disciplinary proceedings	Creation of geodatabase and environmental data’s
	Better service of justice
	Reduction of urban planning services

5. ROAD MAP		
SECTORS	MEASURES	ACCOUNTABLE BODIES
I. e-Governance	Improvement of current actions Simplification of administrative procedures via Internet Use of good practices Development of services G2G Building blocks – enablers of services Suspension of public data's and information Interface of databases Creation of geodatabase e-Justice Proposals for new services	Ministry of Administrative Reform and e-Governance Ministry of Justice, Transparency and Human Rights Ministry of Environment Energy and Climate Change Ministry of Infrastructures, Transports and Networks
II. Public Administration	Transparency on administrative actions From “administrative” to “e- document” Law for Better Regulation Reduction of urban planning services Repeal of tax closing and urban settlement Simplification of tax legislation Reform of Market Police Code	Ministry of Interior Ministry of Administrative Reform and e-Governance Ministry of Environment Energy and Climate Change Ministry of Finance

III. Inspection- Control Mechanisms	Continuous training of inspection personnel Controlling the Inspectors Reinforcement of institution of General Inspector of Public Administration Institutional and legal protection of inspectors Merger of Inspection Bodies Programming of Controls Prohibition of special inquiry after an inspection Coordination of Controls Establishment of a unique portal of complaints	Ministry of Administrative Reform and e-Governance Ministry of Justice, Transparency and Human Rights General Inspector of Public Administration Inspection - Control Bodies
IV. Human Resources and Training	Merit selection and career of staff Continuous training of civil servants Quotas in good assessment per service Reform of disciplinary law of civil servants Code of Conduct in Public Administration Staffing of urban planning services with specialized personnel Use of National School of Public Administration graduates	Ministry of Administrative Reform and e-Governance National Centre for Public Administration and Local Government

